

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI  
Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Dana Jelínková

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI  
FAKULTA PRÁVNICKÁ

**DIPLOMOVÁ PRÁCE**

*PRÁVNÍ ASPEKTY FINANCOVÁNÍ ŠKOLSTVÍ SE  
ZAMĚŘENÍM NA ZÁKLADNÍ ŠKOLY*

Zpracovala: Dana Jelínková

Plzeň: 2013

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2012/2013

## ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Dana JELÍNKOVÁ**  
Osobní číslo: **R09M0087P**  
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**  
Studijní obor: **Právo**  
Název tématu: **Právní aspekty financování školství se zaměřením na základní školy**  
Zadávající katedra: **Katedra finančního práva a národního hospodářství**

### Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Vymezení základních pojmů
2. Vývoj financování školství
3. Zdroje financování
4. Současný systém financování (výhody, nevýhody), reforma
5. Financování školství "de lege ferenda"

Rozsah grafických prací:  
Rozsah pracovní zprávy: 50  
Forma zpracování diplomové práce: tištěná  
Seznam odborné literatury:

- HENDRYCH, D. 2009. Správní věda ? Teorie veřejné správy. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR. ISBN: 978-80-7357-458-1.
- HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. 2007. Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost. Praha: Lidové noviny. ISBN: 978-80-7106-906-5.
- MALACH, A. 1995. Transformace řízení školství v ČR. 1. vyd. Brno: MU. ISBN 80-210-1247-1.
- MATES, P., WOKOUN, R. a kol. 2001. Malá encyklopedie religionistiky a veřejné správy. 1. vyd. Praha: Prospektrum spol. s.r.o. ISBN: 80-7175-100-6.
- Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. 2001. Národní program rozvoje vzdělání v České republice: Bílá kniha. Praha: Tauris. ISBN 80-211-0372-8.
- PEKOVÁ, J. a kol. 2005. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 1. vyd. Praha: ASPI. ISBN: 80-7357-052-1.
- REKTORÍK, J. a kol. 2007. Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru. 2. vyd. Praha: Ekopress. ISBN: 978-80-86929-29-3.
- VALENTA, J. 2009. Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem. 4. akt. vyd. Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-530-6.

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petra Jánošíková, Ph.D.  
Katedra finančního práva a národního hospodářství

Datum zadání diplomové práce: 31. srpna 2012  
Termín odevzdání diplomové práce: 31. března 2013

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.  
děkan



JUDr. Petra Jánošíková, Ph.D.  
vedoucí katedry

V Plzni dne 12. září 2012

## **Prohlášení**

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, březen, 2013

Dana Jelínková

.....

## **Poděkování**

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce JUDr. Petře Jánošíkové, Ph.D., za vedení a poskytnutí cenných informací a připomínek ke zpracování mé diplomové práce.

## Obsah

Úvod .....	9
<b>1 Vymezení základních pojmů.....</b>	<b>11</b>
1.1 Základní principy a základní legislativa .....	11
1.2 Školství (vzdělávání) .....	13
1.3 Regionální školství .....	14
1.4 Vzdělávací soustava.....	15
1.5 Vymezení základního školství (vzdělávání) ve školském systému .....	16
<b>2 Právní postavení základních škol a školských zařízení.....</b>	<b>18</b>
2.1 Příspěvková organizace .....	20
2.2 Školská právnická osoba.....	20
2.3 Ostatní právní formy.....	20
<b>3 Historie financování školství.....</b>	<b>22</b>
<b>4 Financování školství .....</b>	<b>25</b>
4.1 Právní rámec financování regionálního školství.....	25
4.2 Školský zákon .....	26
4.3 Zákon o státním rozpočtu .....	27
4.4 Zákon o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením.....	28
4.5 Vyhláška o krajských normativních.....	28
4.5 Směrnice stanovující závazné zásady pro rozpis rozpočtu krajskými úřady.....	28
<b>5 Systém financování základního školství .....</b>	<b>30</b>
5.1 Normativní financování základního školství .....	31
5.1.1 Republikové normativy .....	31
5.1.2 Krajské normativy .....	34
5.2 Normativní financování církevních základních škol .....	37

5.3 Normativní financování soukromých základních škol .....	37
5.4 Programové financování – rozvojové programy .....	38
5.5 Granty a dotační programy .....	40
5.6 Ostatní zdroje – doplňková činnost .....	41
5.7 Ostatní zdroje – peněžní fondy .....	43
5.8 Ostatní zdroje – peněžní dary .....	45
5.9 Odpovědnost za financování a dodržování rozpočtové kázně.....	45
<b>6 Koncepční záměr reformy financování regionálního školství.....</b>	<b>47</b>
6.1 Atributy nového systému financování školství.....	48
6.1.1 Oborové normativy .....	49
6.1.2 Vzdělávání žáků ve speciálních třídách.....	51
6.1.3 Normativně nákladový systém financování.....	51
6.1.4 Úplata za vzdělání.....	52
6.1.5 Zrušení limitů mzdové regulace .....	52
6.1.6 Shodná výše podpory státu poskytována všem zřizovatelům.....	52
<b>7 Hodnocení současného a navrhovaného systému financování .....</b>	<b>53</b>
7.1 Kladné stránky současného systému financování školství .....	54
7.2 Slabé stránky současného systému financování školství.....	56
7.3 Hodnocení záměru plánované reformy financování regionálního školství .....	57
<b>8 Návrhy „de lege ferenda“ .....</b>	<b>59</b>
<b>Summary .....</b>	<b>62</b>
<b>Závěr .....</b>	<b>63</b>
<b>Seznam použité literatury .....</b>	<b>65</b>
<b>Seznam tabulek a grafů.....</b>	<b>70</b>



## Úvod

Moderní ekonomiky určují nemalé požadavky na úroveň schopností, znalostí, ale i přizpůsobivost pracovních sil pružně reagovat se na neustále měnící se podmínky. Důležitým faktorem vývoje společnosti a ekonomiky je nejen úroveň vzdělávání, ale i kvalita a výkonnost vzdělávacího systému. Nelze opomenout ani míru toho jak společnost dokáže využít tvůrčího potenciálu všech svých členů. Samotná kvalita škol tak nemá vliv pouze na vývoj osobnosti každého člověka, ale ovlivňuje i celkový hospodářský, kulturní a sociální rozvoj daného státu.

Málokterá oblast veřejných služeb v České republice prošla a v současné době je spjata s takovým množstvím systémových změn jako regionální školství. I přes to zůstává dlouhodobým cílem české vzdělávací politiky vytvoření vzdělané společnosti, ve které je celoživotního učení pokládáno za přirozenou součást života.

V rámci tohoto pohledu se diplomová práce věnuje problematice financování regionálního školství se zaměřením na analýzu financování základních škol. Jejím cílem je analyzovat současný systém financování školství, a to s důrazem na právní aspekty a zhodnocení navrhovaného záměru financování regionálního školství, zachytit významné legislativní, systémové a kvantitativní změny v odvětví primárního sekundárního vzdělávání a vystihnout hlavní problémové oblasti.

Diplomová práce je rozčleněna do osmi částí. První část diplomové práce je věnována vymezení základních pojmů vztahujících se k financování školství jako jednomu z veřejných statků. Druhou část tvoří kapitola věnující se právnímu postavení základních škol a školských zařízení. Dále navazuje část popisující historii systémů financování regionálního školství po roce 1989 s akcentem na právní úpravu současného systému financování a důrazem na významné reformy veřejné správy. Jádro diplomové práce tvoří analýza samotného současného financování školství, a to s důrazem na právní aspekty a zhodnocení navrhovaného záměru financování regionálního školství. Opomenuta není problematika vlivu financí plynoucích z operačních programů Evropské unie. Závěrečná část diplomové práce je věnována vlastním návrhům „*de lege ferenda*“ zpracované s ohledem na zahraniční úpravu financování základního školství.

Vzhledem k tomu, že realitou dnešních dnů jsou připravované a neustále se měnící návrhy na změny systému financování regionálního školství, jeví se práce jako aktuální. Zjištění, zda současná nebo navrhovaná legislativně zakotvená pravidla jsou v souladu s požadavky optimálního ekonomického systému financování školství zahrnující kvalitní vzdělávání, či nikoli, představuje neopomenutelný přínos.

Plzeň, březen, 2013

Dana Jelínková

.....

# 1 Vymezení základních pojmů

## 1.1 Základní principy a základní legislativa

Právní úpravu související s oblastí školství a financováním školství nalezneme ve velkém počtu právních předpisů různé právní síly, a to jak v mezinárodních smlouvách, právních předpisech ústavních, zákonech, podzákonných předpisech, tak i v obecně závazných vyhláškách obcí.

Dokladem tohoto velkého rozsahu je i samotný Seznam mezinárodních smluv v působnosti Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“), ze kterého lze pro potřeby této práce zmínit např. Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (zejména článek 13, který mimo jiné zavazuje Českou republiku uznávat právo každého na vzdělání), ale i Úmluvu o právech dítěte, kde v článku 28 nalezneme bezplatné a povinné základní vzdělání).

Ústavním základem právní úpravy školství tvoří Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina základních práv a svobod“). V ustanovení článku 33 Listiny základních práv a svobod je zakotveno právo každého na vzdělání, zákonné stanovení povinné školní docházky, právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle možností společnosti a schopností občana také bezplatné vzdělání na vysokých školách a zákonem stanovenou možností na pomoc státu při studiu. Nelze opominout článek 25 odst. 2 písm. a) Listiny základních práv a svobod, který zajišťuje občanům příslušejícím k národnostním a etnickým menšinám právo na vzdělání v jejich jazyku a v neposlední řadě s problematikou školství související článek 26 odst. 1, ve kterém nalezneme právo člověka na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu.

Právní úpravu financování školství zajišťují zejména níže zákony, které mají pro oblast financování bezprostřední vliv.

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“),

- Zákon č. 109/2002 Sb., zákon o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon o státním rozpočtu (vždy na daný rok),
- Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o velkých rozpočtových pravidlech“),
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

Úpravu dílčích úseků vzdělávání obsahují prováděcí právní předpisy, a to zejména vyhlášky Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy a v neposlední řadě také nařízení vlády:

- Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška o krajských normativech“),
- Nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů,
- Směrnice MŠMT č.j. 28 768/2005-45, kterou se stanoví zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných podle § 161 školského zákona krajským a obecním školám a školským zařízením, vydaná ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí.

Lze zmínit vyhlášky, které s problematikou financování školství souvisí jen nepřímo, ale zároveň financován také ovlivňují a vztahují se k jednotlivým druhům škol a školských zařízení, které vymezují organizaci a fungování druhů škol (např. stanovují počty žáků ve třídách):

- Vyhláška MŠMT č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů,

- Vyhláška MŠMT č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška MŠMT č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška MŠMT č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška MŠMT č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Nejzásadnějším právním předpisům oblasti financování školství je věnována samostatná kapitola této diplomové práce.

## **1.2 Školství (vzdělávání)**

Formulovat pojem „školství“ je nesnadné. Pod termín školství můžeme zahrnout vzdělávání v nejrůznějších podobách.

K pojmu vzdělávání je v Národním programu rozvoje vzdělávání v České republice<sup>1</sup> uvedeno, že se vzdělávání nevztahuje jen k vědě a poznávání, tedy k rozvíjení rozumových schopností, ale i k osvojování si sociálních a dalších dovedností, duchovních, morálních a estetických hodnot a žádoucích vztahů k ostatním lidem i ke společnosti jako celku, k emocionálnímu a volnímu rozvoji, v neposlední řadě pak ke schopnosti uplatnit se v měnících se podmínkách zaměstnanosti a tím i trhu práce.

Termín školství zahrnuje jednak soustavu institucí zajišťující vzdělávání a služby s ním související, samotné pracovníky podílející se na vzdělávání, ale i legislativní rámec oblasti vzdělávání.

Z pohledu ekonomie je dle Streckové a Malého<sup>2</sup> školství jedním z neziskových odvětví veřejného sektoru a spadá do tzv. kvintérního sektoru národního hospodářství nazývaného také sektorem rozvojových služeb. Jedná se o

---

<sup>1</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Národní program rozvoje vzdělání v České republice: Bílá kniha. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001. 98. s. ISBN: 80-211-0372-8.

<sup>2</sup> STRECKOVÁ, Yvonne; MALÝ, Ivan et. al. Veřejná ekonomie pro školu a praxi. 1. vyd. Praha: Computer Press, 1998. 214 s. ISBN 80-7226-112-6.

služby, které výrazně dynamizují ekonomický růst a mají za úkol uchovávat a kultivovat lidský potenciál.

K pojmu veřejný sektor dále Rektorič<sup>3</sup> dodává že, se jedná o tu část národního hospodářství, ve které jsou ve veřejném zájmu uspokojovány potřeby společnosti a občanů formou statků prostřednictvím veřejných služeb, je financována převážně z veřejných rozpočtů, je řízena a spravována veřejnou správou, rozhoduje se v ní převážně veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole.

K tomuto lze závěrem říci, že bez kvalitního vzdělání, které je v České republice založeno na zásadách uvedených v ustanoveních § 2 odst. 1 školského zákona,<sup>4</sup> jsou možnosti předání rodinného, sociálního a finančního kapitálu velmi omezené. To vyžaduje, aby od rodičů a veřejných orgánů byly do vzdělání investovány obrovské personální, finanční i časové prostředky.

Jak uvádí Kalous a Obst<sup>5</sup> je hlavním posláním školy, školského zařízení a vysoké školy totéž co hlavním úkolem učitele, profesora a to, vytvářet podmínky podporující učení, vzdělání žáků, studentů.

### **1.3 Regionální školství**

„Pojmem regionální školství označujeme souhrn právnických osob poskytujících dětem, žákům a studentům vzdělávání a školské služby ve smyslu školského zákona s výjimkou škol a školských zařízení zařízených ministerstvy obrany, vnitra, spravedlnosti a zahraničních věcí.“<sup>6</sup>

---

<sup>3</sup> REKTOŘÍK, Jaroslav et. al. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 309 s. ISBN 978-80-86929-29-3.

<sup>4</sup> *tj. rovného přístupu ke vzdělání pro občany České republiky občany členských států Evropské unie bez jakékoliv diskriminace; zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce; vzájemné úcty, respektu, názorové snášenlivosti, solidarity a důstojnosti účastníků vzdělávání; svobodného šíření poznatků, které vyplývají ze soudobého poznání světa; zdokonalování procesu vzdělání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a používání účinných moderních pedagogických metod a přístupů; bezplatného přístupu k základnímu a středoškolskému vzdělání pro občany České republiky a občany členských států Evropské unie v případě, že zřizovatel je stát, kraj nebo obec; hodnocení výsledků vzdělání vzhledem k dosaženým cílům vzdělání, které jsou stanoveny školským zákonem a vzdělávacími programy; možnost každého vzdělávat se po dobu celého života)*

<sup>5</sup> KALHOUS, Zdeněk; OBST, Otto et. al. *Školní didaktika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 447 s. ISBN: 80-7178-253-X

<sup>6</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Předkládací zpráva* [online]. Praha: MŠMT, 2010. [cit. 17. února 2013]. Dostupné na: [www.ucitelskenoviny.cz/userfiles/file/analyza\\_financovani\\_skolstvi-msmt\\_2010.doc](http://www.ucitelskenoviny.cz/userfiles/file/analyza_financovani_skolstvi-msmt_2010.doc).

Do působnosti školského zákona a tedy do oblasti regionálního školství spadají školy zřizované územními samosprávnými celky (veřejné školy), školské organizace zřizované fyzickými nebo právnickými osobami (soukromé školy), školy zřizované registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy (církevní školy) a školy zřizované MŠMT, výjimečně jiným ministerstvem (státní školy). Z hlediska druhů škol označuje termín regionální školství soubor mateřských, základních, středních a vyšších odborných škol.

Široký rozsah regionálního školství, do kterého spadají i základní školy, přináší s tím související požadavky na jeho financování. Kapitola 333 – MŠMT státního rozpočtu a kapitola 398 Všeobecná pokladní správa, spravovaná ministerstvem financí, poukazuje na to, že největší podíl finančních prostředků pro regionální školství proudí zejména z veřejného rozpočtu, ale i z rozpočtů územně samosprávných celků.

## **1.4 Vzdělávací soustava**

Vzdělávací soustavu tvoří školy a školská zařízení vymezená ve školském zákoně.

Školy poskytují vzdělávání podle vzdělávacích programů, náležitosti jsou stanoveny ve školském zákoně. Školský zákon taxativně vyjmenovává dle dosahovaného stupně vzdělání a podle charakteru poskytovaného vzdělávání druhy škol - *mateřská škola*<sup>7</sup>, základní škola, střední škola, konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky a školy vysoké (ty upravuje zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů).

Školská zařízení oproti tomu poskytují školské služby, to jsou služby a vzdělávání, které podporují vzdělávání, jedná se o zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání, zařízení školního stravování, školská účelová zařízení, výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a pro preventivně

---

<sup>7</sup> *Mateřská škola na rozdíl od předešlé právní úpravy patří mezi školy a není již předškolním zařízením*

výchovnou péči. Ve školách nebo školských zařízeních zajišťují vzdělání *pedagogičtí pracovníci*.<sup>8</sup>

Schéma vzdělávací soustavy v České přehledně znázorňuje příloha č. 1.

## **1.5 Vymezení základního školství (vzdělávání) ve školském systému**

Základní vzdělávání tvoří dle § 36 školského zákona primární a nižší sekundární vzdělávání. Účástí v základním vzdělávání žáci plní povinnou školní docházku, kdy tato je povinná po dobu devíti školních roků, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmnáctého roku věku.

V ustanovení § 44 školského zákona je dále uvedeno, že základní vzdělávání vede zejména k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení, aby se učili tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své duševní i fyzické zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí, být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám, poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění.

K vymezení základního školství ve školském systému je dále nutno uvést, že základní školy mají od roku 1996 devět ročníků, které se dále člení na první a druhý stupeň.

„První stupeň je tvořen prvním až pátým ročníkem a druhý stupeň šestým až devátým ročníkem. V obcích, v nichž nejsou podmínky pro zřízení všech devíti ročníků, je možné zřídit tzv. malotřídní školy, které zpravidla všechny ročníky nemají a v nichž v rámci jedné třídy probíhá výuka hned několika ročníků. Žáci, kteří ukončí poslední ročník takové školy, pak pokračují v plnění povinné školní docházky v základní škole se všemi ročníky.“<sup>9</sup>

---

<sup>8</sup> *Předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků a systém jejich dalších o vzdělávání včetně obecných zásad kariérního systému upravuje zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.*

<sup>9</sup> KADEČKA, Stanislav et. al. *Základy správního práva pro ekonomy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 220 s. ISBN 80-210-3050-X.



Za účelem vyrovnání sociokulturních rozdílů mohou základní školy vytvořit přípravné třídy pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky.

Nižší sekundární vzdělávání nebo jeho část lze absolvovat ve víceletých gymnáziích, a to osmiletých, po úspěšném ukončení 5. ročníku základní školy, nebo šestiletých, kam může žák přejít po úspěšném ukončení 7. ročníku, případně v osmiletých tanečních konzervatořích po úspěšném ukončení 5. ročníku.

Specifickým druhem základních škol jsou dle Kadečky<sup>10</sup> základní umělecké školy a speciální základní školy. Základní umělecká škola poskytuje žákům vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech a připravuje je na studium učebních a studijních oborů ve středních školách uměleckého zaměření a v konzervatořích. Speciální základní školy využívají zvláštních výchovných a vyučovacích metod vzdělávání žákům mentálně, smyslově nebo tělesně postiženým a to vždy způsobem, který je přiměřený jejich postižení. Jejich hlavním úkolem je připravit tyto žáky k začlenění do pracovního procesu a života společnosti.

K výše uvedenému je dále nutno zdůraznit fakt, který ve svém dokumentu uvádí Evropská komise.<sup>11</sup> V tomto je jako charakteristický znak českého školského systému uvedeno, že prakticky všichni absolventi základní školy (kolem 93 %) pokračují v postobligatorní docházce do škol. Vzhledem k výrazné převaze odborných škol nad školami všeobecně vzdělávacími získává významná většina žáků již na vyšší sekundární úrovni odbornou kvalifikaci uznávanou trhem práce.

---

<sup>10</sup> KADEČKA, Stanislav et. al. *Základy správního práva pro ekonomy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 220 s. ISBN 80-210-3050-X.

<sup>11</sup> EUROPEAN COMMISSION, EACEA. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010*. [online]. Česká republika: Eurybase, 2012.[cit. 17. února 2013]. Dostupné na: [http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase\\_full\\_reports/CZ\\_CS.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf).

## 2 Právní postavení základních škol a školských zařízení

Současná úprava právního postavení škol a školských zařízení umožňuje několik přípustných právních forem, vždy v závislosti na tom, kdo je zřizovatelem dané školy. Volba některé z forem právního postavení školy je v kompetenci zřizovatele, kterým mohou být dle § 8 školského zákona:

- územně samosprávné celky (zřizují školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace),
- fyzické nebo ostatní právnické osoby, registrované církve nebo náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat *církevní školy*<sup>12</sup> (zřizují školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo jako právnické osoby podle zvláštních právních předpisů – soukromé školy),
- Ministerstvo školství (zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo státní příspěvkové organizace),
- Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Ministerstvem spravedlnosti, ministerstvo práce a sociálních věcí (zřizují školy a školská zařízení jako organizační složku státu nebo jako jejich součásti),
- Ministerstvo zahraničních věcí zřizuje školy při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky.

Uvedená ministerstva plní funkci zřizovatelů škol a školských zařízení jménem státu.

---

<sup>12</sup> § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech).

Pro potřeby této diplomové práce jsou pro názornost níže uvedeny tabulky (tabulka č. 1 a tabulka č. 2), které jsou dostupné na webových stránkách Ústavu pro informace ve vzdělávání.

**Tab. č. 1 - Počet škol reg. školství - dělení podle zřizovatele - ZŠ, 1. stupeň**

ZŠ, 1. stupeň – školy, třídy, žáci/dívky, učitelé ve školním roce 2003/04–2011/12 – podle zřizovatele									
Zřizovatel	2003/04 1)	2004/05 1)	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
<b>Školy</b>									
<b>Celkem</b>			4 435	4 173	4 132	4 108	4 098	4 096	4 089
veřejný			4 319	4 075	4 034	4 001	3 987	3 977	3 963
MŠMT			46	28	30	29	27	29	32
obec			3 780	3 724	3 697	3 671	3 662	3 652	3 642
jiný resort			–	–	–	–	–	–	–
kraj			493	323	307	301	298	296	289
soukromník			80	62	62	68	72	80	85
církev			36	36	36	39	39	39	41

Zdroj informací: Ústav pro informace ve vzdělávání. Tematicky zaměřené statistiky a podkladová data: Základní školy. [online]. [cit. 17. února 2013]. Dostupné na: <http://www.uiv.cz/clanek/445/1803%3E>

**Tab. č. 2 - Počet škol reg. školství - dělení podle zřizovatele - ZŠ, 2. stupeň**

ZŠ, 2. stupeň – školy, třídy, žáci/dívky, učitelé ve školním roce 2003/04–2011/12 – podle zřizovatele									
Zřizovatel	2003/04 1)	2004/05 1)	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
<b>Školy</b>									
<b>Celkem</b>			3 052	2 809	2 775	2 760	2 755	2 749	2 738
veřejný			2 961	2 733	2 698	2 678	2 670	2 665	2 648
MŠMT			73	47	48	49	49	52	48
obec			2 408	2 365	2 345	2 331	2 326	2 320	2 314
jiný resort			–	–	–	–	–	–	–
kraj			480	321	305	298	295	293	286
soukromník			59	45	44	46	48	50	53
církev			32	31	33	36	37	38	37

Zdroj informací: Ústav pro informace ve vzdělávání. Tematicky zaměřené statistiky a podkladová data: Základní školy. [online]. [cit. 17. února 2013]. Dostupné na: <http://www.uiv.cz/clanek/445/1803%3E>

Z výše uvedených dat vyplývá, že nejvýznamnějším zřizovatelem základních škol - téměř 95% jsou obce a kraje, soukromé osoby v roli zřizovatelů jsou zastoupeny pouze 2% a církve 1%.

## **2.1 Příspěvková organizace**

Nejrozšířenější právní formou škol, a to i škol základních, je „příspěvková organizace“. Právní úpravu příspěvkových organizací vymezuje zákon č. 250/2000 Sb., o malých rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon upravuje podmínky pro zřizování, změny a rušení příspěvkových organizací, upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů obcí a krajů, stanoví pravidla možnosti finančního hospodaření příspěvkových organizací, které je založeno na tzv. fondovém hospodaření.

## **2.2 Školská právnická osoba**

Druhá možná právní forma základních škol je „školská právnická osoba“ (pro své školy ji může zvolit kterýkoliv zřizovatel). Právní úpravu školských právnických osob nalezneme ve školském zákoně, a to v § 124 až § 140 za subsidiárního použití zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.

## **2.3 Ostatní právní formy**

Pro doplnění lze uvést, že školský zákon v režimu zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů připouští právní formu státní příspěvkové organizace pro školy zřizované MŠMT. Soukromé a církevní školy mohou mít, jak připouští školský zákon, kromě školské právnické osoby také právní formy dle zvláštních právních předpisů (např. dle obchodního zákoníku).

Právní subjektivita nezakládá dostatečný předpoklad pro čerpání finančních prostředků z veřejných rozpočtů. Je nutností, aby škola byla zapsána ve školském rejstříku (§ 141 a násl. školského zákona).

Až okamžikem účinnosti zápisu do rejstříku škole zakládá nárok na přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu územního samosprávného celku. Získání finančních prostředků právnických osob, které vykonávají činnost školy nebo školského zařízení, je regulováno dalšími podmínkami určenými školským zákonem a současně je omezeno rozsahem výkonu zapsaného ve školském rejstříku (§ 142 odst. 2 školského zákona).

### 3 Historie financování školství

Období před rokem 1989 představovala pro školství centralizovaný systém řízení a správy školství, uniformitu vzdělávacích programů a postupů a zásadu sovětského modelu jediné a jednotné školy, nevyjímaje centrálního prosazování vzdělávací politiky, průběhu pedagogického procesu i obsahu samotného vzdělávání.

Ve zprávě o vývoji českého regionálního školství od listopadu 1989,<sup>13</sup> která je uvedena na webových stránkách MŠMT, je uvedeno, že způsob financování odpovídal tehdejšímu pojetí státní správy a centrálně řízené ekonomiky. Mateřské, základní a střední školy byly po stránce pedagogické a obsahové řízeny MŠMT, financovány však byly z jiných resortů (prostřednictvím okresních a krajských národních výborů a průmyslových či zemědělských státních podniků).

Samotný princip výkonového financování však zůstává prakticky v celém porevolučním období víceméně beze změny, pokud nepočítáme v roce 2004 zavedení tzv. republikových normativů.

K událostem po roce 1989, které přinesly významné změny i pro oblast školství spočívající zejména v přijetí zásadních legislativních opatření, a to zákonem č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní správě a samosprávě“).

Oblast školství se dle Streckové<sup>14</sup> zaměřila především na snahu o realizaci prvotních kritérií transformace, a to na zvýšení kvality a dostupnosti vzdělání, zlepšení financování škol se snahou o přílišné nezvyšování finančních výdajů na školy, zlepšení pracovních podmínek učitelů, zajištění kvalitních materiálních a prostorových podmínek pro výchovně vzdělávací činnost, zvýšení spolupráce škol a dalších institucí v kulturní i sportovní oblasti, zkvalitnění obsahové a metodické stránky vzdělávání.

---

<sup>13</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Zpráva o vývoji českého regionálního školství od listopadu 1989. [online]. [cit. 10 února 2013]. Dostupné z: [http://www.msmt.cz/file/8254\\_1\\_1/download/](http://www.msmt.cz/file/8254_1_1/download/)

<sup>14</sup> STRECKOVÁ, Yvonne et al. Reforma veřejné správy a veřejných financí a faktory efektivnosti rozvoje regionů, 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 197 s. ISBN 80-210-3074-7.

Tehdy přijatým zákonem o státní správě a samosprávě došlo v oblasti financování školy k rozdělení rozsahu působnosti mezi zřizovatele a státní rozpočet. V ustanovení § 14 odst. 2 výše uvedeného zákona je stanovena povinnost obce zabezpečit investiční výdaje a neinvestiční náklady kromě mzdových prostředků, učebnic, školních pomůcek a potřeb hrazených státem. Finanční prostředky státního rozpočtu byly rozepisovány prostřednictvím školských úřadů.

„Nastíněná 1. fáze reformy přináší mj. i změnu ve způsobu financování – normativní způsob financování. Finanční zdroje se začaly rozdělovat přímo ministerstvem školství za pomoci regionálních školských úřadů.“<sup>15</sup>

Druhou fází přeměny školské správy ztělesňovalo přijetí tzv. transformačních zákonů, tzv. kompetenčních zákonů, v roce 2000. Zákon. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, zákon č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech a zákon č. 132/2000 Sb., v platném znění, o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze upravovaly kompetence v oblastech veřejné správy, a rozpočtové a majetkové zákony, které upravily pravidla tvorby a čerpání finančních a majetkových zdrojů.

Jak uvádí Hledíková, Janák a Dobeš,<sup>16</sup> tak o dvanáct let později, v souvislosti s reformou státní správy, bylo odvětvové řízení školství zrušeno zákonem č. 284/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Správa škol a také veškeré kompetence na úseku financování ze státního rozpočtu přešly na krajské úřady a v omezené míře také na obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Můžeme říci, že nastavená míra decentralizace se v posledních letech zdá problematickou a decentralizace škol se tak stává heslem přicházející reformy školské správy.

---

<sup>15</sup> VALENTA, Jiří. Financování a rozpočet školy, 1.vyd. Karviná: Paris, 2004. 131 s. ISBN 80-239-2218-1.

<sup>16</sup> HLEDÍKOVÁ, Zdeňka; JANÁK, Jan; DOBEŠ, Jan. Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost. Praha: Lidové noviny, 2007. s. 481. ISBN: 978-80-7106-906-5.

Důležitým mezníkem ve vývoji školství je školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Jeho přijetím došlo ke zrušení některé předchozí zákonné normy upravující příslušné oblasti školství – zákon č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol a zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství.

Nový školský zákon přinesl řadu novinek, definuje činnost Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, České školní inspekce a působnost územních samosprávných celků. Zavádí novou formu právnické osoby ve školství – školskou právnickou osobu a stanovuje podmínky pro zápis škol do školského rejstříku, stanovuje zásady financování vzdělávání ve školách a školských zařízeních.

System financování škol a školských zařízení ze státního rozpočtu se shoduje s dřívější právní úpravou, přináší ale dílčí změny, ať už výslovné zavedení republikových a krajských normativů dle vyhlášky č. 492/2005 Sb., o krajských normativních, v platném znění nebo terminologické a formální úpravy.



## 4 Financování školství

### 4.1 Právní rámec financování regionálního školství

Stěžejní právní úpravu financování regionálního školství škol a školských zařízení, jejichž zřizovateli jsou kraje, obce nebo dobrovolné svazky obcí, nalezneme z úvodního výčtu zejména v těchto pěti právních předpisech:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- zákon o státním rozpočtu (vždy pro příslušný rok);
- zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů;
- směrnice MŠMT č.j. 28 768/2005-45, kterou se stanoví závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných podle § 161 odst. 6 školského zákona krajským a obecním školám a školským zařízením, vydaná ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí.

Poskytování platů a mezd, které tvoří nemalou položku v objemu prostředků na financování regionálního školství územně samosprávných celků, regulují:

- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů a
- nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

## 4.2 Školský zákon

Školský zákon dle Valenty<sup>17</sup> nahrazuje hned čtyři předchozí „školské“ zákony: zákon č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol, zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, a zákon č. 390/1991 Sb., o předškolních zařízeních a školských zařízeních.

Pro financování regionálního školství ze státního rozpočtu je významná část čtrnáctá školského zákona (§ 160 až 163), financování regionálního školství z rozpočtu územních samosprávných celků upravuje část sedmnáctá, téhož zákona.

Školský zákon vymezuje:

- a) Finanční prostředky ze státního rozpočtu poskytované školám a školským zařízením, tj. tzv. „přímé“ výdaje na vzdělávání.

Jedná se o prostředky:

- na platy (platy, náhrady platů nebo mzdy a náhrady mezd, odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, odstupné),
- odvody – výdaje na úhradu sociálního a zdravotního pojistného, příspěvek do FKSP,
- ostatní neinvestiční výdaje – ostatní náklady vyplývající z pracovně právních vztahů, tj. cestovné, osobní ochranné pracovní pomůcky, zákonné pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání podle vyhlášky MF č. 125/1993 Sb., výdaje na učebnice, učební pomůcky, školní potřeby, pokud se poskytují škole ze státního rozpočtu bezplatně, úhrady za plavecký výcvik nebo služby poskytované jinou právnickou nebo fyzickou osobou, výdaje na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí, žáků a studentů zdravotně postižených, náklady na další vzdělávání pedagogických pracovníků, na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání, náhrada prokazatelných nákladů, které vznikly jiné fyzické nebo právnické osobě za účelem uskutečňování praktického vyučování na jiném pracovišti, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti,

---

<sup>17</sup> VALENTA, Jiří. Školské zákony: prováděcí předpisy s komentářem, 4. aktualiz. vyd. Olomouc: Anag, 2009. 798 s.

- ostatní provozní náklady – neinvestiční náklady související se zajištěním provozu školy, tj. náklady na energie, nájemné, opravy, materiál, ostatní služby, odpisy atd.
- b) Určuje normativní způsob poskytování finančních prostředků, představující základní systémový nástroj financování.
  - c) Zakotvuje financování regionálního školství prostřednictvím rozvojových programů a pokusných ověřování vyhlášených ministerstvem.
  - d) Část sedmnáctá školského zákona věnovaná působnosti územně samosprávných celků ve školství zakotvuje v § 180 a 182 obcím a krajům povinnost zajišťovat výdaje právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení, které zřizují, s výjimkou výdajů hrazených z finančních prostředků státního rozpočtu a z jiných zdrojů. Ustanovení § 180 odst. 2 a § 182 umožňuje územně samosprávným celkům přispívat školám a školským zařízením na další neinvestiční výdaje jinak hrazené ze státního rozpočtu.

Oblast financování regionálního školství z rozpočtů krajů a obcí je dále upravena zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů; zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů; zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení); příp. zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

### **4.3 Zákon o státním rozpočtu**

Zákonem o státním rozpočtu (pro rok 2012 zákonem č. 455/2011 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2012, pro rok 2013 zákonem č. 504/2012 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2013) je každoročně stanoven příspěvek státu obcím a hl. městu Praze na školství. Jak uvádí Zpráva Ministerstva financí č. 1/2012<sup>18</sup> je příspěvek na školství (uvolňovaný Ministerstvem financí) určen na částečnou úhradu provozních výdajů základních, mateřských, speciálních

<sup>18</sup> MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Zpráva ministerstva financí České republiky pro finanční orgány obcí a krajů. [online]. [cit. 23 února 2013]. Dostupné z: [http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zpravy\\_mf.html?year=2012](http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zpravy_mf.html?year=2012)

základních a mateřských škol, víceletých gymnázií (pokud v nich žáci plní povinnou školní docházku), a dále pro přípravné stupně speciálních škol zřizovaných obcemi a hl. m. Prahou, mateřských a základních škol při zdravotnickém zařízení zřizovaných obcemi a hl. m. Prahou.

#### ***4.4 Zákon o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením***

Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů vymezuje financování škol zřizovaných soukromými fyzickými nebo právnickými osobami. Jeho ustanovení se věnují způsobu, podmínkám a výši poskytovaných dotací ze státního rozpočtu, kdy přidělování financí provádějí krajské úřady.

Uvedený zákon v § 4 odstavci prvním stanovuje, že dotace poskytované soukromé škole je určena procentním podílem z normativu jako ročního objemu neinvestičních výdajů, mzdových prostředků zákonných odvodů připadajících na jedno dítě, žáka nebo studenta ve srovnatelném oboru vzdělání a ve formě vzdělání ve škole nebo ve srovnatelné školské službě ve školském zařízení zřizovaném krajem nebo ministerstvem.

#### ***4.5 Vyhláška o krajských normativech***

Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů je nezbytná pro stanovení postupů krajských normativů a závazná pro krajské úřady.

#### ***4.5 Směrnice stanovující závazné zásady pro rozpis rozpočtu krajskými úřady***

Směrnice ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 28 768/2005-45, kterou se stanoví závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných podle § 161 odst. 6 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a podle kterých

provádějí obecní úřady obcí s rozšířenou působností návrhy rozpisů rozpočtů finančních prostředků státního rozpočtu podle § 161 odst. 7 školského zákona ukládá krajským úřadům povinnost vytvářet rezervy za účelem řešení mimořádných věcných okruhů v průběhu příslušného kalendářního roku mimo režim rozpisu rozpočtu prostřednictvím krajských normativů. Vedle toho umožňuje každé krajské a obecní škole, případně školskému zařízení projednat svůj normativně stanovený rozpočet s krajským úřadem, považují-li jej za nedostatečný.

## 5 Systém financování základního školství

Školství, jak jsem zmínila v předcházejících kapitolách, je odvětvím veřejného sektoru, které je řízeno a spravováno veřejnou správou v závislosti na typu školy. Financování školství je v současnosti založeno na principu vícezdrojového financování, kdy největší rozsah finančních prostředků je poskytován především ze státního rozpočtu a z rozpočtu zřizovatelů.

Zmíněné finanční prostředky plynoucí ze státního rozpočtu tvoří neinvestiční prostředky - v souladu s § 160 školského zákona obdrží právnická osoba zapsaná do rejstříku škol a školských zařízení ze státního rozpočtu prostřednictvím krajského úřadu

Finanční prostředky plynoucí z rozpočtu zřizovatelů tvoří:

- a) neinvestiční prostředky – příspěvek na provoz (především prostředky na krytí nákladů na energie, nájemné, materiál, opravy, další služby, odpisy - v případě, že škole je majetek svěřen do péče),
- b) investiční prostředky – dotace do investičního fondu na pořízení movitého investičního majetku. Nemalé finanční prostředky lze čerpat z mezinárodních programů a nelze ani opomenout hospodaření s finančními prostředky získanými z vlastní hospodářské činnosti.

V souladu se zákonem o státním rozpočtu, jehož součástí je i rozpočet kapitoly 333 MŠMT, a v souladu s § 160 školského zákona, provede ministerstvo školství rozpis rozpočtu přímých neinvestičních výdajů pro jednotlivé kraje.

Samotný rozpis financování základní školství spadající do oblasti financování regionálního školství je založena na principu kombinace normativního (výkonového) a programového financování.

Jak stanoví § 28 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění; § 45, § 53 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákon (rozpočtová pravidla), v platném znění, § 133 odst. 1 školského zákona hospodaří škola s finančními prostředky získanými:

- a) z vlastní činnosti – jsou to příjmy ze služeb, které jsou náplní hlavní činnosti, významným zdrojem mohou být prostředky získané produktivní prací žáků,
- b) z doplňkové činnosti – má-li ji zakotvenou ve zřizovací listině, může zisk využít ve prospěch činnosti hlavní,
  - z ostatních zdrojů
  - využití finančních fondů organizace,
  - úplata za vzdělávání a školské služby (např. ZUŠ, MŠ, ŠD, atd.),
  - programy financované ze státního rozpočtu (programy MŠMT, programy v rámci fondů EU, programy úřadů práce, atd.),
  - dary od fyzických a právnických osob na základě darovací smlouvy.

## **5.1 Normativní financování základního školství**

### **5.1.1 Republikové normativy**

Republikové normativy představují základní nástroj pro rozdělení prostředků státního rozpočtu z rozpočtu MŠMT do rozpočtu jednotlivých krajů.

„Ministerstvo stanovuje republikové normativy jako výši výdajů připadajících na vzdělávání pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie, zveřejňuje je ve Věstníku a následně poskytuje krajským úřadům formou dotace na zvláštní účet kraje. Krajské úřady stanovují krajské normativy, součástí kterých jsou i příplatky na speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů.“<sup>19</sup>

Dle Materiálu MŠMT<sup>20</sup> je pro jednotlivé republikové normativy stanoveno pět základních kategorií, a to podle úrovně poskytovaného vzdělávání:

- a) kategorie 3 – 5 let (dítě v předškolním vzdělávání),
- b) kategorie 6 – 14 let (žák plnící povinnou školní docházku),

---

<sup>19</sup> REKTOŘÍK, Jaroslav et. al. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 309 s. ISBN 978-80-86929-29-3.

<sup>20</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Materiál MŠMT čj. 39 240/2011-26 Principy normativního rozpisu rozpočtu a normativní rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2012 v úrovni MŠMT – KÚ. [online]. [cit. 10. listopadu 2012]. Dostupné z: [www.msmt.cz/file/19776\\_1\\_1/](http://www.msmt.cz/file/19776_1_1/)

- c) kategorie 15 – 18 let (žák v denní formě středního vzdělávání (s výjimkou žáka plnění povinnou školní docházkou) včetně žáků 1. a 2. ročníku nástavbového studia v denní formě vzdělávání),
- d) kategorie 19 – 21 let (student v denní formě vyššího odborného vzdělávání),
- e) kategorie 3 – 18 let v krajských zařízeních ústavní výchovy (počet lůžek v krajských zařízeních ústavní výchovy pro děti a mládež). Z uvedeného vyplývá, že např. republikový normativ pro věkovou kategorii 6 – 14 let pokrývá neinvestiční výdaje poskytované podle § 160 školského zákona:
- na výuku žáka v základní škole,
  - na jeho školní stravování a docházkou do školní družiny,
  - na docházkou do základní umělecké školy,
  - na účast na akcích domů dětí a mládeže,
  - na péči o žáka v poradenských zařízeních,
  - na příplatky na individuální nebo skupinovou integraci v případě zdravotního postižení, atd.

Prostřednictvím republikových normativů bylo v roce 2012 do rozpočtu jednotlivých krajů rozepsáno 76,9 mld. Kč. Konkrétní údaje jsou znázorněné v tabulce č. 3 a tabulce č. 4



**Tab. č. 3 - Republikové normativy stanovené pro rok 2012**

<b>Věková kategorie</b>	<b>NIV CELKEM Kč/žáka</b>	<b>MP celkem vč. odvodů Kč/žáka</b>	<b>ONIV celkem Kč/žáka</b>	<b>Zam. Z./1000ž</b>
<b>3 -5 let</b>	<b>38 833</b>	<b>38 625</b>	<b>208</b>	<b>128,607</b>
<b>6 - 14 let</b>	<b>49 825</b>	<b>49 380</b>	<b>445</b>	<b>130,600</b>
<b>15 - 18 let</b>	<b>57 718</b>	<b>57 210</b>	<b>508</b>	<b>145,555</b>
<b>19 - 21 let</b>	<b>49 245</b>	<b>48 911</b>	<b>334</b>	<b>128,607</b>
<b>KZÚV</b>	<b>236 720</b>	<b>235 570</b>	<b>1 150</b>	<b>698,862</b>

*Zdroj informací: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Porovnání krajských normativů mzdových prostředků a ostatních neinvestičních výdajů stanovených jednotlivými krajskými úřady v roce 2011. [online]. [cit. 10. listopadu 2012]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/porovnani-krajskych-normativu-mzdovych-prostredku-a?highlightWords=porovn%C3%A1n%C3%AD+krajsk%C3%BDch+normativ%C>*

**Tab. č. 4 - Republikové normativy 2013**

<b>Věková kategorie</b>	<b>NIV CELKEM Kč/žáka</b>	<b>MP celkem vč. odvodů Kč/žáka</b>	<b>ONIV celkem Kč/žáka</b>	<b>Zam. Z./1000ž</b>
<b>3 -5 let</b>	<b>38 833</b>	<b>38 333</b>	<b>500</b>	<b>128,607</b>
<b>6 - 14 let</b>	<b>49 825</b>	<b>48 825</b>	<b>1 000</b>	<b>130,600</b>
<b>15 - 18 let</b>	<b>57 718</b>	<b>56 648</b>	<b>1 070</b>	<b>145,555</b>
<b>19 - 21 let</b>	<b>49 245</b>	<b>48 545</b>	<b>700</b>	<b>128,607</b>
<b>KZÚV</b>	<b>236 720</b>	<b>234 220</b>	<b>2 500</b>	<b>698,862</b>

*Zdroj informací: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Porovnání krajských normativů mzdových prostředků a ostatních neinvestičních výdajů stanovených jednotlivými krajskými úřady v roce 2011. [online]. [cit. 10. listopadu 2012]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/porovnani-krajskych-normativu-mzdovych-prostredku-a?highlightWords=porovn%C3%A1n%C3%AD+krajsk%C3%BDch+normativ%C>*

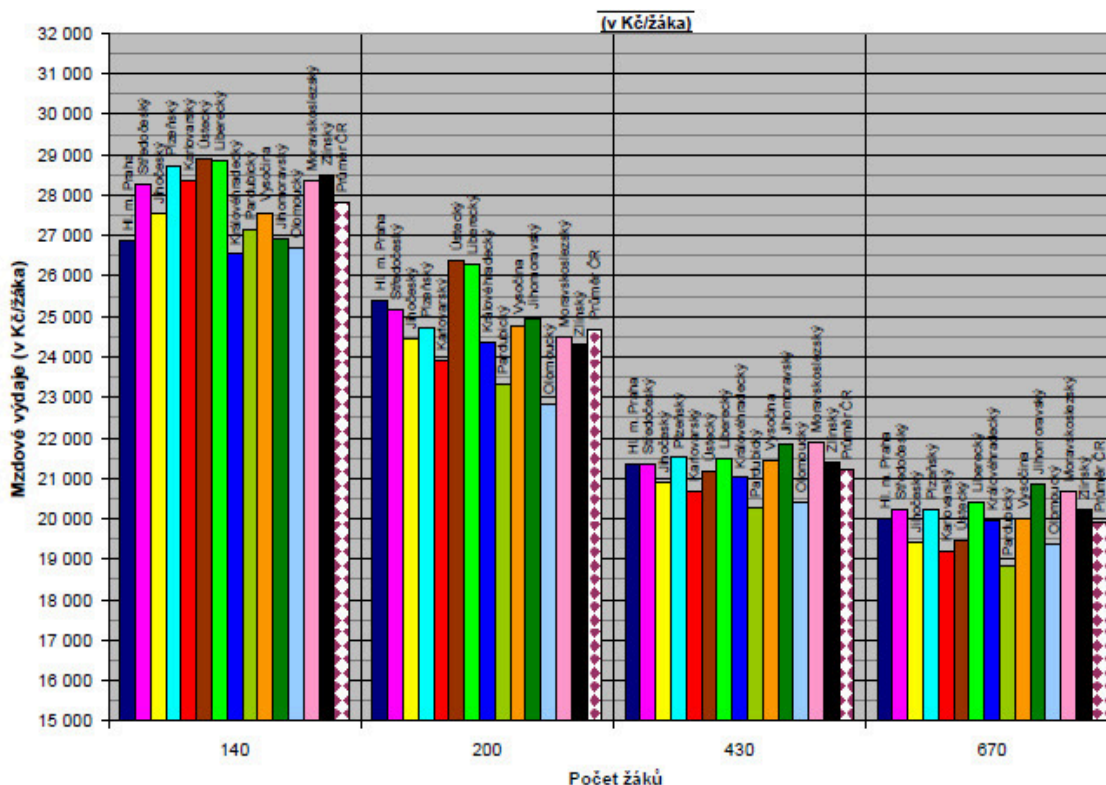
## 5.1.2 Krajské normativy

Oproti republikovým normativům představují krajské normativy základní nástroj pro rozdělení prostředků státního rozpočtu z rozpočtů jednotlivých krajů do rozpočtu jednotlivých základních škol.

Rozpis finančních prostředků na jednotlivé školy a školská zařízení provádí v přenesené působnosti krajský úřad. Rozpis se uskutečňuje zásadně normativním způsobem v závislosti na počtu jednotek výkonu a stanovených normativech. Krajský úřad v souladu s vyhláškou ministerstva školství č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, v platném znění, stanoví na každou jednotku výkonu, která je v rámci kraje realizována, jeden krajský normativ.

Zatímco normativy pro rozpis finančních prostředků z úrovně ministerstva školství jsou shodné pro všechny kraje, rozdíly mezi krajskými normativy mohou být v rámci stejného segmentu poměrně značné, neboť krajské normativy musí vycházet z konkrétních podmínek každého kraje, jak znázorňuje níže uvedený graf.

**Graf č. 1 - Mzdové výdaje na 1 žáka v jednotlivých krajích v roce 2011**



Zdroj informací: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Porovnání krajských normativů mzdových prostředků a ostatních neinvestičních výdajů stanovených jednotlivými krajskými úřady v roce 2011. [online]. [cit. 10. listopadu 2012]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/porovnaní-krajských-normativu-mzdových-prostředku?highlightWords=porovn%C3%A1n%C3%AD+krajsk%C3%BDch+normativ%C3%A1>

Krajská metodika rozpisu rozpočtu na příslušný kalendářní rok<sup>21</sup> uvádí ukazatele rozhodné pro stanovení krajského normativu (dále podrobně popisuje způsob stanovení jednotlivých normativů):

- Np – průměrný počet jednotek výkonu připadající na 1 pedagogického pracovníka,
- No – průměrný počet jednotek výkonu připadající na 1 nepedagogického pracovníka,
- Pp – průměrná měsíční výše platu pedagogického pracovníka,
- Po - průměrná měsíční výše platu nepedagogického pracovníka,
- ONIV – průměrná roční výše ostatních neinvestičních výdajů připadajících na jednotku výkonu.

Ukazatel Np, kterým se určuje limit pedagogů odpovídající příslušnému počtu výkonů, je podle § 2 vyhlášky č. 492/2005 Sb., o krajských normativěch, v platném znění, stanoven z:

- a) průměrného počtu dětí, žáků nebo studentů ve třídě, studijní skupině nebo oddělení v příslušném oboru vzdělání v rámci kraje nebo ve třídě nebo oddělení v příslušném typu školského zařízení v rámci kraje (Ž), a to na základě údajů zjištěných v příslušných statistických výkonových výkazech;
- b) průměrného počtu vyučovacích hodin ve třídě, studijní skupině nebo oddělení za týden vyplývajícího z příslušného vzdělávacího programu nebo oboru vzdělání, včetně nezbytného dělení tříd, studijních skupin nebo oddělení (H);
- c) průměrného týdenního rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické nebo pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků (VP), stanoveného na základě nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické nebo pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, v platném znění.

---

<sup>21</sup> KRAJSKÝ ÚŘAD LIBERECKÉHO KRAJE. Krajská metodika rozpisu přímých výdajů právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení zřizovaných obcemi a kraje pro rok 2012. [online]. [cit. 10. ledna 2012]. Dostupné z: <http://www.edulk.cz/LinkClick.aspx?fileticket=oWTvC-lk17o%3D>.

Ukazatel No, který určuje počet nepedagogických zaměstnanců ve vztahu k počtu výkonů, se stanoví z průměrných hodnot skutečně dosažených v uplynulém kalendářním roce, případně z hodnot stanovených krajským úřadem v uplynulém kalendářním roce v příslušném druhu nebo typu školy či školského zařízení, oboru vzdělání a formě vzdělávání v rámci kraje.

Ukazatele Pp a Po – průměrná měsíční výše platu pedagogického, resp. nepedagogického pracovníka – jsou stanoveny podle skutečně dosažených průměrných měsíčních složek platu v uplynulém kalendářním roce. Je povinností krajského úřadu do těchto hodnot promítnout jednak případné změny legislativy (např. změna přílohy nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů), jednak je upravit na výši, která se očekává v příslušném kalendářním roce vzhledem k objemu mzdových prostředků přidělených krajskému úřadu prostřednictvím republikových normativů.

Ukazatel ONIV je pevná částka určená na jednotku výkonu, která by měla pokrýt celoroční potřeby ostatních neinvestičních výdajů v příslušném segmentu vzdělávací soustavy. Bohužel, tato částka, která je prioritně určena na učebnice a učební pomůcky, ale také na další vzdělávání pedagogických pracovníků, se rok od roku výrazně snižuje. V současné době je její hodnota spíše symbolická a ředitelé musí hledat jiné zdroje finančních prostředků (u zřizovatele, ze „šablon“, atd.).

Způsob stanovení jednotlivých normativů je vždy podrobně popsán opět v krajské metodice rozpisu rozpočtu na příslušný kalendářní rok.

## **5.2 Normativní financování církevních základních škol**

Pro financování církevního školství jsou významná ustanovení § 160 odst. 1 písm. b) a § 162 odst. 1 a 2 školského zákona včetně § 14 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Dle Katzové<sup>22</sup> je pro financování církevních základních škol je určující normativ, a to normativ bez přívlastku, nejedná se ani o republikový, ani o krajský normativ, kdy normativ je určen jako průměrný roční objem výdajů uvedených v § 160 odst. 1 písm. b) připadajících na jednotku výkonu podle § 161 odst. 2 v daném oboru vzdělání a formě vzdělání nebo v dané školské službě.

V případě, kdy je zřizovatelem školy registrovaná církev nebo náboženská společnost, poskytuje MŠMT škole finanční prostředky prostřednictvím normativů a dotací přímým převodem ze svého účtu na účty konkrétních příjemců, a to vždy na základě žádosti dle § 14 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a musí být finančně vypořádány podle vyhlášky č. 52/2008 Sb., kterou se stanoví zásady a termíny finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy nebo Národním fondem.

## **5.3 Normativní financování soukromých základních škol**

Normativní financování soukromého školství je ovládáno zákonem č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů. Významné postavení i v tomto případě zaujímá MŠMT, které stanovuje normativy.

Jak uvádí Analýza současného systému financování školství<sup>23</sup> na rozdíl od republikových normativů, jde v tomto případě o normativy „oborové“, tj. normativy na jednotlivé obory vzdělání a na jednotlivé druhy školských služeb. Svojí „oborovou strukturou“ tak tyto normativy korespondují s „oborovou“ strukturou krajských normativů.

---

<sup>22</sup> KATZOVÁ, Pavla. Školský zákon: komentář. Praha: Aspi, 2008. 800 s. ISBN: 978-80-7357-412-3.

<sup>23</sup> Učitelské noviny [online] Praha: MŠMT, 2010- [cit. 17. února 2013]. Týdeník. Dostupné na: [www.ucitelskenoviny.cz/userfiles/file/analyza\\_financovani\\_skolstvi-msmt\\_2010.doc](http://www.ucitelskenoviny.cz/userfiles/file/analyza_financovani_skolstvi-msmt_2010.doc)

K této otázce nelze opominout ustanovení § 4 odstavce 1, 2 a 4 uvedeného zákona doplněný zprávou MŠMT<sup>24</sup> zveřejněnou na webových stránkách, ve které je uvedeno, že MŠMT je povinno stanovit do 31. ledna 2012 normativy pro rok 2012, a to jako roční objem neinvestičních výdajů mzdových prostředků a zákonných odvodů připadajících na jedno dítě, žáka nebo studenta ve srovnatelném oboru vzdělání a formě vzdělávání ve škole nebo ve srovnatelné školské službě ve školském zařízení zřizovaném krajem nebo ministerstvem nebo jako roční objem neinvestičních výdajů, mzdových prostředků a zákonných odvodů připadajících na jedno dítě ve srovnatelné mateřské škole zřizované obcí nebo na jedno dítě nebo žáka ve srovnatelné školské službě ve školském zařízení zřizovaném obcí.

#### **5.4 Programové financování – rozvojové programy**

Doplňkem k normativnímu financování je financování programové, které je, co do objemu finančních prostředků, mnohem menším doplňkem financování normativního. Ministerstvo školství poskytuje ze státního rozpočtu v souladu s § 163 odst. 1 školského zákona finanční prostředky na pokusná ověřování a na rozvojové programy definované v § 171 odst. 1 (na pokusné ověřování metod, obsahu, forem, organizace vzdělávání a pokusné ověřování způsobu řízení škol a školských zařízení) a odst. 2 (na rozvojové programy ve vzdělávání a programy zjišťování výsledků vzdělávání).

Informační a vzdělávací portál Libereckého kraje<sup>25</sup> na svých webových stránkách uvádí že, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v příslušném kalendářním roce určí okruhy cílené podpory, na které z celkových rozpočtových zdrojů regionálního školství vyčlení určitý objem finančních prostředků. Rámcový přehled rozvojových programů informativně zveřejní na počátku kalendářního roku v materiálu, který se vztahuje k rozpisu rozpočtu přímých výdajů na příslušný kalendářní rok.

---

<sup>24</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Normativy soukromých škol na rok 2012. [online]. [cit. 23. února 2013]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/normativy-soukromych-skol-na-rok-2012>

<sup>25</sup> INFORMAČNÍ A VZDĚLÁVACÍ PORTÁL LIBERECKÉHO KRAJE. Metodické materiály. [online]. [cit. 20. prosince 2012]. Dostupné z: <http://www.edulk.cz/Metodiky.aspx>

V průběhu roku ministerstvo školství vypisuje jednotlivé rozvojové programy. Ve vyhlášení programu je vždy jednoznačně vymezen obsah programu, okruh žadatelů, podmínky pro přidělení a vyúčtování přiznané dotace. Informace o vypsaném rozvojovém programu zveřejňuje na svých webových stránkách ministerstvo školství i krajský úřad. Škola či školské zařízení se může zapojit do takového rozvojového programu, jehož podmínky splňuje. Do rozvojového programu se přihlásí podle pravidel zveřejněných ve vyhlášení programu. Přihlášku zašle ministerstvu školství buď prostřednictvím krajského úřadu, nebo přímo příslušnému odboru MŠMT.

Informační a vzdělávací portál Libereckého kraje k tomuto dále uvádí: „Jestliže právnická osoba obdrží účelově vázanou dotaci ze státního rozpočtu, je povinna tuto dotaci čerpat podle pravidel stanovených v rozhodnutí o poskytnutí dotace. Účtuje o ní odděleně pod příslušným účelovým znakem.“<sup>26</sup>

Dotace je zúčtovatelná se státním rozpočtem. Finanční vypořádání poskytnutých finančních prostředků probíhá podle pravidel a v termínech stanovených vyhláškou č. 52/2008 Sb., kterou se stanoví zásady a termíny finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy nebo Národním fondem, v platném znění.

Na rozvojové programy pro oblast regionálního školství vyhlášené a financované pro rok 2013 bylo vyčleněno cca 320 mil. Kč.<sup>27</sup>

Pro názornost jsou níže uvedeny významné rozvojové programy pro základní školy:

- Rozvojový program podpory výuky méně vyučovacích cizích jazyků
- Rozvojový program ve vzdělávání Podpora čtenářství na základních školách
- Program financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním<sup>28</sup>

---

<sup>26</sup> INFORMAČNÍ A VZDĚLÁVACÍ PORTÁL LIBERECKÉHO KRAJE. Metodické materiály. [online]. [cit. 20. prosince 2012]. Dostupné z: <http://www.edulk.cz/Methodiky.aspx>

<sup>27</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Rozvojové programy pro rok 2013. [online]. [cit. 20. prosince 2012]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/rozvojove-programy-pro-rok-2013>

- Programy na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy
- Program na podporu občanských sdružení působících v oblasti regionálního školství
- Dotační program MŠMT na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců

Jak uvádí Matoušková,<sup>29</sup> bude záměrem MŠMT v budoucnu připravit několik velkých programů, které by pokryly hlavní oblasti, kde je potřeba zapojení programového financování největší. Bylo by to lepší než mnoho malých, až příliš úzce zaměřených programů, které jsou pro školu někdy spíše zatěžující než přínosné, hůře dosažitelné a složitěji administrovatelné.

## **5.5 Granty a dotační programy**

Další významný zdroj financí pro školství představují také dotační programy EU, které jsou v ČR ve spolupráci s MŠMT využívány od roku 2004.

Mezi ty nejpodstatnější dotační zdroje jsou zařazovány finanční prostředky získávané ze strukturálních fondů Evropské unie. V případě základního školství je vhodné jmenovat „Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost“, který je zaměřen zejména na oblast rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání, komplexní systém celoživotního učení, utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity a stimulace spolupráce participujících subjektů nebo „Výzkum a vývoj pro inovace“ kladoucí důraz na zajištění dlouhodobě udržitelné konkurenceschopnosti české ekonomiky.

„Za účelem systematické podpory vzdělávání na základních školách je možné získat finanční prostředky pro rozvoj oblastí, které dlouhodobě jeví jako nejvíce problematické, a to oblasti čtenářská a informační gramotnosti, cizích

---

<sup>28</sup> *Za sociální znevýhodnění se dle § 16 odst. 4 školského zákona považuje rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, nařízená ústavní nebo ochranná výchova a postavení osob, na které se vztahuje zákon č. 325/2005 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.*

<sup>29</sup> MATOUŠKOVÁ, Zdena. Krok první: Popis financování školství. Učitelství noviny, 2010, roč. 113, s. 15. ISSN 0139-5718.



jazyků, využívání ICT, matematiky, přírodních věd, finanční gramotnosti a inkluzivního vzdělávání.“<sup>30</sup>

Legislativní úprava čerpání těchto financí je zakotvena jak v právu komunitárním, tak v právu státu čerpající tuto finanční podporu. Příjemce podpory je povinen dodržet zejména tyto právní předpisy: zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 561/200 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 121/200 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999, nařízení Rady (ES) č. 1081/2006 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999, nařízením Komise (ES) č. 1828/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a dalšími platnými právními předpisy České republiky a Evropských společenství.

## **5.6 Ostatní zdroje – doplňková činnost**

Vzhledem k tomu, že nejrozšířenější právní formou škol a školských zařízení, a to i základních škol, jsou příspěvkové organizace, jak je uvedeno v kapitole 2, je problematika „Ostatní zdroje – doplňková činnost a peněžní fondy“ zaměřena do sféry příspěvkových organizací.

---

<sup>30</sup> ŘÍDÍCÍ ORGÁN OP VK. Příručka pro základní školy – žadatele a příjemce 1.4. operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost. [cit. 2. března 2013]. Dostupné na: [www.msmt.cz/file/13326\\_1\\_1/](http://www.msmt.cz/file/13326_1_1/)

Doplňková činnost umožňuje získat mimorozpočtové finanční prostředky na posílení rozpočtu hlavní činnosti. Doplňkovou činnost může škola nebo školské zařízení provozovat pouze v případě, že:

- tato možnost je zakotvena ve zřizovací listině organizace,
- ve zřizovací listině jsou výslovně uvedeny okruhy povolených doplňkových činností,
- doplňková činnost navazuje na hlavní účel, pro který byla organizace zřízena, a lépe využívá všechny hospodářské možnosti a odborný potenciál zaměstnanců,
- je provozována za účelem dosažení zisku,
- zisk je využíván pouze ve prospěch hlavní činnosti,
- v účetnictví se sleduje odděleně od hlavní činnosti.

Pro doplňkovou činnost je nejdůležitějším právním předpisem zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, zejména pak § 27 odst. 2 písm. g) a § 28 odst. 5.

Vzhledem k tomu, že se školy chovají v rámci doplňkové činnosti jako podnikatelské subjekty, vztahují se na ně i další právní předpisy, a to:

- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška ministerstva financí č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění,
- eventuálně další právní předpisy.

Detailní úpravu provádění doplňkové činnosti je vhodné upravit např. směrnicí ředitele příspěvkové organizace, která musí vycházet ze všech obecně platných právních předpisů.

K tomuto Svoboda a Marinčák<sup>31</sup> dodávají, že na rozdíl od příspěvkových organizací zřizovaných státem nemusí mít škola jako příspěvková organizace zřizovaná obcí nebo krajem zpracovanou vnitřní směrnici k provádění doplňkové činnosti. Přesto se škole jako příspěvkové organizaci zřizované obcí nebo krajem doporučuje, aby před prováděním doplňkové činnosti přijala pravidla (směrnici), podle kterých bude postupovat.

Z platné právní úpravy vyplývá, že hospodářský výsledek v doplňkové činnosti může být pouze kladný, to znamená, že výnosy z doplňkové činnosti musí být vyšší, než náklady na ni. Z kladného hospodářského výsledku doplňkové činnosti nelze nárokovat přiděl do finančních fondů. Výsledek hospodaření v hlavní činnosti i v doplňkové činnosti se sčítá. Teprve celkový hospodářský výsledek lze po schválení rozdělit do fondů.

## **5.7 Ostatní zdroje – peněžní fondy**

Dalším mimorozpočtovým zdrojem finančních prostředků, který přispívá k vylepšení rozpočtu hlavní činnosti, a sama organizační složka tvoří, jsou peněžní fondy.

Příspěvkové organizace vytváří čtyři fondy:

- a) rezervní fond;
- b) investiční fond;
- c) fond odměn;
- d) fond kulturních a sociálních potřeb.

- Rezervní fond - Tvorbu a hospodaření s rezervním fondem upravuje § 30 zákona 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.
- Investiční fond – Tvorbu a hospodaření s investičním fondem upravuje § 31 zákona 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

---

<sup>31</sup> SVOBODA, Ivo; MARINČÁK, Miroslav. Správní řízení a finance v životě školy. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, 69 s. ISBN: 978-80-244- 1827-8.

Tvorba rezervního fondu a fondu odměn, je přímo závislá na celkovém hospodaření příspěvkové organizace, neboť tyto fondy se tvoří ze zlepšeného hospodářského výsledku organizace. Hospodářský výsledek, který v závěru kalendářního roku příspěvková organizace zjišťuje, vypovídá o efektivitě jejího hospodaření. Hospodářský výsledek je rozdíl mezi náklady a výnosy organizace. Jsou-li výnosy větší než náklady, jedná se o zlepšený, neboli kladný hospodářský výsledek. Je-li tomu naopak, jedná se o hospodářský výsledek zhoršený (také záporný), čili o ztrátu.

- Fond odměn – Tvorbu a hospodaření s fondem odměn upravuje § 32 zákona 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- Fond kulturních a sociálních potřeb – Tvorbu a hospodaření s fondem kulturních a sociálních potřeb upravuje § 33 zákona 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů a vyhláška ministerstva financí č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb, v platném znění.

Tvorba dalších dvou fondů – investičního fondu a fondu kulturních a sociálních potřeb – není napojena na hospodářský výsledek organizace. Investiční fond je především tvořen peněžními prostředky ve výši odpisů hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku nebo investiční dotací z rozpočtu zřizovatele, dále to mohou být příjmy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku ve vlastnictví příspěvkové organizace, dary určené k investičním účelům, či zřizovatelem povolené převody z rezervního fondu.

Do všech jmenovaných fondů plynou pouze finanční prostředky, které organizaci poskytuje zřizovatel.

## **5.8 Ostatní zdroje – peněžní dary**

Příspěvkové organizace mohou přijímat dary od fyzických a právnických osob:

- a) na základě darovací smlouvy,
- b) po předchozím písemném souhlasu zřizovatele (viz § 27 odst. 5 písm. b) zákona 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů).

V případě nesouhlasu zřizovatele musí příspěvková organizace dar odmítnout. Dary mohou být zdrojem rezervního fondu, investičního fondu nebo fondu kulturních a sociálních potřeb.

## **5.9 Odpovědnost za financování a dodržování rozpočtové kázně**

V Dokumentu Evropské komise<sup>32</sup> je uvedeno, že ředitel školy zřizované státem, krajem, obcí, popř. svazkem obcí plní povinnosti vedoucího organizace s pravomocemi v oblasti hospodaření s finančními prostředky. Vedle výroční zprávy zpracovává i rozbor hospodaření školy podle požadavků ministerstva. Za legální využití finančních prostředků plynoucích, jak z hlavní, tak doplňkové činnosti, je konkrétní škola odpovědná sama.

Jestliže příspěvková organizace nedodrží pravidla pro hospodaření s prostředky státního rozpočtu, dopustí se neoprávněného použití prostředků, čili porušení rozpočtové kázně. Případy porušení rozpočtové kázně jsou vymezeny v § 44 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů. Nejčastější variantou ve vztahu k příspěvkovým organizacím, které zřizují územní samosprávné celky, je neoprávněné použití peněžních prostředků státního rozpočtu a jiných peněžních prostředků státu. Tzn., že organizace porušila podmínky, za kterých jí byly peněžní prostředky poskytnuty, nebo nemůže prokázat, jak je použila.

---

<sup>32</sup> EUROPEAN COMMISSION, EACEA. Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010. [online]. Česká republika: Eurybase, 2012.[cit. 17. února 2013]. Dostupné na: [http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase\\_full\\_reports/CZ\\_CS.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf)

Dále příspěvková organizace zřízená územním samosprávným celkem hospodáří s prostředky svého zřizovatele. Nakládání s těmito prostředky upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Porušení rozpočtové kázně se příspěvková organizace v souladu s § 28 odst. 7 uvedeného zákona dopustí tím, že:

- použije finanční prostředky, které obdržela z rozpočtu svého zřizovatele, v rozporu se stanoveným účelem,
- převede do svého peněžního fondu více finančních prostředků, než stanoví zákon nebo než rozhodl zřizovatel,
- použije své provozní prostředky na účel, na který měly být použity prostředky jejího peněžního fondu podle zákona,
- překročí stanovený nebo přípustný objem prostředků na platy, pokud toto překročení do 31. prosince nekryla ze svého fondu odměn.

Sankce za taková porušení jsou stanoveny v § 28 odst. 8 a 9 zákona 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

## 6 Koncepční záměr reformy financování regionálního školství

O potřebě reformy současného systému financování regionálního školství se začalo hovořit záhy po zavedení systému normativního rozpisu rozpočtu přímých nákladů na vzdělání v úrovni MŠMT a krajských úřadů. Řada analýz provedených MŠMT v rámci přípravy reformy, vycházející z působení stávajícího systému financování RgŠ, předznamenala zahájení intenzivních prací na přípravě reformy již v roce 2010.

Hlavními důvody, dle Podkladu pro odbornou diskuzi – Koncepční záměr reformy systému financování regionálního školství (MŠMT, 2011) byla negativa normativního způsobu financování, která byla spatřována v rozsáhlých rozhodovacích pravomocích krajských úřadů bez spoluzodpovědnosti za financování; v nepodporování optimalizace škol a školských zařízení; v nevytváření stabilního, předvídatelného a transparentního ekonomického prostředí; nedostatečné podpoře kvality a efektivity vzdělávání; neumožnění dostatečného zacílení finančních prostředků přerozdělovaných krajskými úřady do RgŠ z rozpočtu MŠMT.

Koncepční záměr reformy byl vedením MŠMT schválen v květnu roku 2011, v září 2011 proběhla první veřejná prezentace, v říjnu téhož roku Sdružení místních samospráv České republiky zahájilo rozsáhlou anketu mapující aktuální stav škol zřizovaných obcemi a městy následně v prosinci proběhlo zahájení odborné veřejné diskuze, které byly ještě v lednu ukončeny. Účinnost nového systému financování regionálního školství byla předpokládána v lednu roku 2013. MŠMT na svých webových stránkách<sup>33</sup> ovšem uveřejnilo informaci o pozastavení reformy do doby, než bude znám rozpočet na období 2013 – 2014, s ohledem na ekonomický vývoj, kdy je nezbytné, aby resort školství znal reálné ekonomické podmínky, ve kterých se bude moci pohybovat a další kroky reformy mohl připravit v souladu s tímto stavem.

---

<sup>33</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Reforma financování RgŠ je pozastavena. [online]. [cit. 25. února 2013]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/reforma-financovani-rgs-jepozastavena?highlightWords=reforma+financov%C3%A1n%C3%AD+region%C3%A1ln%C3%ADho+%C5%A1kolstv%C3%AD>.

Jádrem připravované reformy bylo upuštění od normativního financování na žáka, kde rozhodné postavení zaujímají krajské úřady, k normativnímu financování na optimálně naplněnou třídu, kdy normativy by určovalo výhradně MŠMT. Záměrem bylo vytyčit tzv. fixní minimum, představující nejnižší počet žáků ve třídě, pro které by bylo zabezpečeno financování vzdělávání dle Rámcového vzdělávacího programu.

Pokud by nastala situace, že vymezený objem finančních prostředků by nebyl pro danou školu postačující k zajištění vzdělávání v souladu s RVP (tzn. bude nižší, než stanovené fixní minimum), ukládal návrh reformy povinnost zřizovateli dofinancovat scházející finanční prostředky do výše fixního minima.

Personální změna na postu ministra školství způsobila zrušení avizovaného termínu zavedení navrhované koncepce. Jindřich Fryč,<sup>34</sup> náměstek současného ministra školství, konstatuje, že v rámci příprav změn financování regionálního školství navazuje na představy z dob exministra Dobeše. Hlavní cíl reformy spatřuje ve stabilizaci rozpočtu a zajištění srovnatelné podpory škol v hlavní vzdělávací linii (tj. mateřských, základních, středních, vyšších odborných škol a konzervatoří) prostřednictvím jasně definovaných normativů. Nejbližší možnost vstoupení reformy v platnost spatřuje 1. ledna 2014.

## **6.1 Atributy nového systému financování školství**

MŠMT ve svém Koncepčním záměru reformy systému financování regionálního školství, podkladu pro odbornou diskusi<sup>35</sup> poukazuje na základní atributy reformy, kterými jsou:

- Opuštění stávajícího striktně normativního systému financování veškerých aktivit v RgŠ výhradně „na žáka“ prostřednictvím republikových a krajských normativů a jejich nahrazení oborovými normativy pro jednotlivé druhy škol a obory vzdělávání stanovené výhradě MŠMT.
- Shodný postoj pro financování škol bez zřetele na zřizovatele školy.

---

<sup>34</sup> FRYČ, Jindřich. Reforma financování regionálního školství počítá s pevným oborovým normativem. Učitelské noviny, 2013, roč. 116, č. 4, s. 14. ISSN 0139-5718.

<sup>35</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Koncepční záměr reformy systému financování regionálního školství. [online]. [cit. 1. března 2013]. Dostupné z: [www.msmt.cz/file/18871\\_1\\_1/](http://www.msmt.cz/file/18871_1_1/)



- Doplnění systému oborových normativů o systém nákladového, resp. „normativně nákladového“ financování z rozpočtu MŠMT pro financování nepedagogických pracovníků, zájmového vzdělávání a školských služeb, a to v kompetenci krajských úřad
- Anulování limitů mzdové regulace (zrušení závazných ukazatelů).
- Nahrazení financování vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami prostřednictvím „příplatků na postižení“ cílenou definovanou podporou přímo v normativu.
- Revize podmínek pro stanovení výše úplaty za vzdělávání neposkytující stupeň vzdělání a za školské služby.
- Zrušení odlišného postupu při poskytování prostředků státního rozpočtu soukromým školám a školským zařízením, upraveného nyní zákonem č. 306/1999 Sb., zákon, o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů, oproti veřejným školám a jeho sjednocení v právní úpravě.

### 6.1.1 Oborové normativy

Dostupný pracovní materiál Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro odbornou diskusi<sup>36</sup> definuje oborový normativ stanovený MŠMT jako objem finančních prostředků věcně určených na mzdy pedagogických pracovníků včetně příslušenství, na učební pomůcky, na učebnice a školní potřeby, za předpokladu jsou - li žákům poskytovány bezplatně, na další výdaje a náklady vyplývající z pracovně právních vztahů pedagogických pracovníků, na DVPP a na obdobné výdaje a náklady zajišťované formou nákupu služby, pokud je povinná část vzdělávání zajištěna u jiné osoby (např. odborný výcvik, výuka plavání, řidičské nebo svářečské oprávnění), připadajících na 1 žáka v optimálně naplněné třídě/škole v oboru vzdělávání, pro který je oborový normativ stanoven.

Nad konkrétními parametry oborových normativů, tj. fixních nákladů a zejména ukazatelů optimální naplněnosti třídy, probíhaly diskuze a byly předmětem rozsáhlých jednání.

<sup>36</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Koncepční záměr reformy systému financování regionálního školství. [online]. [cit. 1. března 2013]. Dostupné z: [www.msmt.cz/file/18871\\_1\\_1/](http://www.msmt.cz/file/18871_1_1/)

Určení optimálního počtu žáků ve třídě se dle Štikové<sup>37</sup> setkávalo s neklidným vývojem i na základních školách. V koncepčním záměru reformy financování regionálního školství, který byl projednáván 12. října 2011 na poradě ekonomických ministrů, byl jako optimální počet žáků v běžné třídě II. stupně základní školy uveden počet 26 žáků, v materiálu, který byl předložen 28. 11. 2011 k odborné diskuzi, je uveden počet 24 žáků a v poslední verzi návrhu je to 20 žáků ve třídě.

V případě, kdy celková průměrná naplněnost třídy (školy) v daném oboru vzdělání v konkrétní škole by byla nižší nebo vyšší než optimální naplněnosti, pro kterou byl stanoven oborový normativ, koncepční návrh zmiňoval uplatnění tzv. „upravujícího koeficientu“, který hodnotu oborového normativu snížil, resp. zvýšil. Upravující koeficient mohl být nahrazen stanovením „pevné částky“, která se pro obor vzdělání v dané škole připočetla k objemu finančních prostředků stanovenému prostřednictvím oborového normativu (v případě vyšší průměrné naplněnosti, než je naplněnost optimální). V opačném případě, tedy v případě nižšího než optimálního počtu žáků ve třídě chtělo MŠMT zavést tzv. regresní koeficient, prostřednictvím kterého se oborový normativ na tu kterou třídu nebo školu snížil s každým žákem pod optimální počet.

Nejnovější koncepce reformy opouští představu optimálně naplněné třídy, školy, ale vychází z počtu žáků ve škole, v daném oboru vzdělávání. Reforma počítá se sjednocením financování vzdělávání v mateřských školách, základních školách, středních a vyšších odborných školách a konzervatořích prostřednictvím oborového normativu, který by byl shodný ve všech krajích ČR a byl by určen na platy pedagogických pracovníků a na ONIV. Kraj by tedy zjistil počet žáků v příslušném počtu škol a přidělil příslušný objem finančních prostředků. Oborový normativ bude stejný pro mateřské školy, základní školy – třídy 1. stupně, 2. stupně, pro malotřídky. U středních škol se počítá s vytvořením jednodušší struktury oborových normativů.

Dalším velmi diskutovaným bodem koncepčního záměru reformy je zavedení tzv. „fixní minimum“, který lze definovat jako minimální objem finančních prostředků na náklady vyjmenované výše, připadající na školu, resp.

---

<sup>37</sup> ŠTIKOVÁ, Marcela. Obec a škola jsou jedno. Veřejná správa, 2013, roč. 23, č. 4, s. 12. ISSN 1213-6581.

na třídu. Nastane-li situace, že vymezený objem finančních prostředků nebude pro danou školu postačující k zajištění vzdělávání v souladu s RVP (tzn. bude nižší, než stanovené fixní minimum), tak jak bylo uvedeno v úvodu kapitoly, ukládá návrh reformy povinnost zřizovateli dofinancovat scházející finanční prostředky do výše fixního minima.

Určité zmírnění této striktnosti by mělo přinést řešení případů žádajících objektivních důvodů odlišný postup, kdy MŠMT ve spolupráci se zřizovateli vypracuje a zveřejní jmenovitý seznam škol, pro které bude po přechodnou dobu, u které budou podporovány, aniž dosáhnou předepsaného počtu žáků.

### ***6.1.2 Vzdělávání žáků ve speciálních třídách***

Financování vzdělávání žáků ve speciálních třídách má být dle koncepčního záměru<sup>38</sup> realizováno ve třech stupních podpory – nízká míra podpory, vysoká míra podpory a nejvyšší míra podpory. Oblast financování vzdělávání dětí a žáků ve speciálních školách, zejména v základní škole speciální, ve třídách přípravného stupně základní školy speciální tvoří další významný předmět odborné diskuse. Pro tuto oblast nelze proto uvést konkrétní nastavení parametrů.

### ***6.1.3 Normativně nákladový systém financování***

Pro otázky financování nepedagogických pracovníků, zájmového vzdělávání a školských služeb lze prozatím pouze deklarovat kompetence krajských úřadů, podobnost se současným normativním systémem financování za předpokladu respektování reálné skutečnosti.

S novou koncepcí přichází také předpoklad zrušení dosud platné a účinné vyhlášky o krajských normativních a úprava zásad pro postup krajských úřadů při realizaci tohoto normativně nákladového systému financování formou směrnice MŠMT.

---

<sup>38</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Koncepční záměr reformy systému financování regionálního školství. [online]. [cit. 1. března 2013]. Dostupné z: [www.msmt.cz/file/18871\\_1\\_1/](http://www.msmt.cz/file/18871_1_1/).

#### **6.1.4 Úplata za vzdělání**

Oblast úplaty za vzdělání a za školské služby není zatím v koncepčním záměru blíže specifikována. Změn v této otázce a s tím související plánové zvýšení úplaty se dle slov ředitelky Základní umělecké školy Nový Bor,<sup>39</sup> obávají právě zejména základní umělecké školy. Dle jejích slov by samotná úprava znamenala pro mnohé školy zánik.

Její tvrzení též dokládají i slova Mgr. Josefa Dobeše, tehdejšího ministra mládeže, školství a tělovýchovy, který k tomuto uvádí: „Plán také počítá s úsporami ve financování základních uměleckých škol. Ty financuje ministerstvo školství, ale v budoucnu by to mělo být v kompetenci jednotlivých krajů. Rodiče dětí budou platit oproti stávajícím příspěvkům kolem 300 až 400 korun zhruba dvojnásobek.“<sup>40</sup>

#### **6.1.5 Zrušení limitů mzdové regulace**

Předmět dalších změn stávajícího systému financování školství tvoří zrušení limitů mzdové regulace, charakterizován jako zákonné vymezení minimálního procentního podílu mzdových prostředků z celkového přiděleného objemu prostředků pro krajské a obecní školství, kdy cílem této úpravy by mělo být snížení administrativní náročnosti pro školy a školská zařízení při nakládání s finančními prostředky.

#### **6.1.6 Shodná výše podpory státu poskytována všem zřizovatelům**

Zrušení odlišného postupu při poskytování prostředků státního rozpočtu soukromým školám a školským zařízením, upraveného nyní zákonem č. 306/1999 Sb., oproti veřejným školám a jeho sjednocení a úpravu ve školském zákoně tvoří další podstatnou část navrhovaných změn.

---

<sup>39</sup> Mgr. Marie Kulovaná, ředitelka Základní umělecké školy v Novém Boru.

<sup>40</sup> FINANCOVÁNÍ ZÁKLADNÍCH UMĚLECKÝCH ŠKOL. Dobeš chce ušetřit 7 miliard, základní umělecké školy se bojí zániku... [online]. [cit. 3. března 2013]. Dostupné z: <http://finance.penize.greenpiss.cz/tema/financovani-zakladnich-umeleckych-skol/>

## 7 Hodnocení současného a navrhovaného systému financování

System financování regionálního školství založený na kombinaci výkonového (normativního) a programového financování se pro rok 2013 zásadním způsobem nemění a systém financování je shodný s předchozími lety.

Programová část, tzn. rozvojové programy, odpovídá pouhým cca 0,4% disponibilních zdrojů. Do rozpočtů jednotlivých krajů je maximální objem zdrojů rozepsán normativním způsobem financování prostřednictvím republikových normativů.<sup>41</sup>

Ve srovnání se schváleným rozpočtem roku 2013 a reálnou skutečností roku 2012 je rozpočet vyšší o cca 1,5 mld. Kč (tj. cca 1,8%), z toho v položce mezd a odvodů o cca 0,76% a v oblasti ONIV o cca 15%. Právě tato oblast byla silně podfinancována. V roce 2012 došlo ke změnám v účtování ONIV. Nejen, že objem finančních prostředků byl snížen o 31,37%, ale také skutečnost, že náhrada mzdy za prvních 21 dnů dočasné pracovní neschopnosti byla zahrnuta jako součást ukazatele ONIV znemožnilo ředitelům škol zakoupit v některých případech jedinou učební pomůcku. Takto nastavený ukazatel způsobil, že pokud škola neměla v důsledku větší pracovní neschopnosti zaměstnanců dostatek finančních prostředků, musela požádat krajský úřad o přesun z prostředků určeného na platy pedagogických nebo nepedagogických zaměstnanců v určitém termínu, po daném termínu je musela hradit z objemu finančních prostředků hrazených zřizovateli.

Z uvedeného lze spatřovat jedno ze slabých míst současného systému, a to neexistenci jasné meze mezi finančními prostředky poskytovanými ze státního rozpočtu a z rozpočtu zřizovatelů, kdy finanční prostředky ze státního rozpočtu lze upotřebit výhradně k záměrům vymezených ve školském zákoně, části čtrnácté.

Oproti tomu ostatní zdroje financování (tj. finanční prostředky poskytované zřizovateli, finanční prostředky z dotačních programů, z darů a

---

<sup>41</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Materiál MŠMT čj. MSMT-51318/2012-200: Principy normativního rozpisu rozpočtu a normativní rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2013. [online]. [cit. 1. března 2013]. Dostupné z: [www.msmt.cz/file/26390\\_1\\_1/](http://www.msmt.cz/file/26390_1_1/)

doplňkové činnosti příspěvkových organizací) smí být využity k úhradě nákladů hrazených ze státního rozpočtu.

„Téměř půl procenta rozpočtu roku 2013 bylo rozepsáno na rozvojové programy zaměřené na podporu vzdělávání se sociálním, zdravotním či jiným znevýhodněním, ale i na podporu žáků mimořádně nadaných. Dále na podporu vzdělávání dětí azylantů a dětí osob se státní příslušností členského státu Evropské unie.“<sup>42</sup> Rozvojový program týkající se inkluzivního vzdělávání napomáhá vytváření rovných šancí ve vzdělání pro všechny děti. Podmínky pro získání jsou vždy stanoveny pro konkrétní rozvojový program a jsou vyhlášovány prostřednictvím webových stránek MŠMT.

Současné nastavení a fungování rozvojových programů v sobě nese problematiku nepravidelnosti a nepředvídatelnosti. V této problematice přináší jisté řešení myšlenka rovné šance ve vzdělání. Dle Fryče<sup>43</sup> by měly být v novém způsobu financování zohledněny také finanční nároky na vytváření rovných šancí pro všechny žáky, tj. inkluzi, asistenty pedagogů (v současné době zabezpečovány rozvojovými programy) takovým způsobem, které by školám automaticky náležely v rámci nastaveného systému. Normativ by tedy měl zohledňovat všechny podpůrné potřeby žáka, který vyžaduje inkluzivní přístup.

## **7.1 Kladné stránky současného systému financování školství**

Kladné stránky současného systému financování lze spatřovat v rovině transparentnosti, pružnosti, flexibility a stability.

Otázka **transparentnosti** tvoří vzhledem k rozsahu čerpaných finančních prostředků neopominutelný prvek oblasti financování školství.

„Nespornou skutečností je, že při financování RgŠ je výkonovým financováním prostřednictvím stanovených a zveřejněných normativů a programovým financováním prostřednictvím vyhlášených, cílených a

---

<sup>42</sup> ŠEDIVÁ, Olga. Rozpis rozpočtu regionálního školství 2013. Školství, 2013, roč. 21, č. 2, s. 3. ISSN 0862-9641.

<sup>43</sup> FRYČ, Jindřich. Jednotný normativ na žáka, to je jeden z cílů připravované změny financování regionálního školství. Školství, 2013, roč. 21, č. 1, s. 3. ISSN 0862-9641.

zveřejněných rozvojových programů alokováno až k jednotlivým konečným příjemcům cca 98 % disponibilních rozpočtových zdrojů.<sup>44</sup>

Jediná možnost, kde systém připouští určitou míru subjektivního rozhodování financování, je v rámci činnosti krajských úřadů, a to při stanovení výše krajských normativů a současně poskytování financí z jimi vytvořené rezervy.

Prvek transparentnosti lze spatřovat i z hlediska veřejnosti a dostupnosti veškerých údajů a informací v oblasti financování, která podléhají režimu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ve znění pozdějších předpisů. Z uvedeného vyplývá

„Oblast **flexibility** stávajícího systému financování tím, že je založen na rozdělování finančních prostředků v návaznosti na výkony škol a školských zařízení, umožňuje velmi pružně a operativně přesouvat finanční zdroje státního rozpočtu od těch segmentů RgŠ, kde jejich potřeba objektivně klesá (buď ubývají výkony, nebo se snižuje rozsah poskytovaných služeb), do těch segmentů, kde potřeba zdrojů naopak objektivně roste (výkony či rozsah poskytovaných služeb se zvyšují).“<sup>45</sup>

Pružnost současného systému financování školství lze spatřovat v jednotlivých přesunech finančních zdrojů ze státního rozpočtu na regionální školství v rámci definovaných věkových kategoriích v důsledku demografického vývoje nebo změny míry poskytovaných služeb.

Princip **stability** ve smyslu dvouzdrojového financování se projevuje i v otázce přispívání k ekonomické stabilitě vzdělávacího systému s ohledem na nepříliš příznivý vývoj příjmové stránky veřejného rozpočtu.

---

<sup>44</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Analýza současného systému financování školství. [online]. [cit. 3. března 2013]. Dostupné z: [www.ucitelskenoviny.cz/.../analyza\\_financovani\\_skolstvi-msmt\\_2010](http://www.ucitelskenoviny.cz/.../analyza_financovani_skolstvi-msmt_2010).

<sup>45</sup> tamtéž

## **7.2 Slabé stránky současného systému financování školství**

Při objektivním pohledu na stávající normativní systém financování je nutno poznamenat, že se do školství zavádí v zásadě tržní mechanismy, kdy úspěšnosti – jednotkou výkonu je jednotka (dítě, žák, student) bez ohledu na svou kvalitu. Jak bylo v předcházející kapitole uvedeno tak tato metoda má své klady a své opodstatnění, lze však nalézt i nedostatky a rozpory.

Mezi slabé stránky normativního způsobu financování je zařazována často diskutovaná odlišnost krajských normativů. Základní příčinu rozdílnosti výše krajských normativů není možné jasně definovat. Terčem kritiky se stávají krajské úřady, které disponují nemalým rozsahem pravomocí, a to bez odpovídající spoluodpovědnosti za financování. Určité řešení představuje navrhovaná reforma.

Normativní systém nastolil téměř automatický požadavek finančního přidělu na jednotku výkonu. Tato skutečnost sebou přináší konkurenční boj škol o žáky. Vyvstává otázka, zda se závislost škol na počtu žáků dá nazvat zdravou konkurencí a jestli nevede ke snižování a zhoršení kvality vzdělávání, ať už v rovině regionálního školství jako celku nebo kvality vzdělání jednotlivých žáků. Dle mého, normativní způsob financování regionálního školství vycházející ze skutečného stavu výkonů (dítěte, žáka, studenta) opomíjí a ztrácí cíl a směr rozvoje vzdělávání v základních školách.

Z pohledu státu patří k negativním stránkám normativního systému financování nesoulad zdroje finančních prostředků, odpovědnosti při financování, ale i rozhodovacích pravomocí. Stát, resp. MŠMT se nachází v situaci, že financuje řadu sfér regionálního školství, které nemůže věcně žádným způsobem významněji ovlivňovat, a to z důvodu omezení řídicí role státu a zvýšené autonomie zřizovatelů a jednotlivých škol. Dá se říci, že tak dochází k neúčelnému rozměňování disponibilních rozpočtových zdrojů státních rozpočtu.

Negativní postoj k programovému způsobu financování regionálního školství, resp. základní škol se opírá o dva základní důvody:

- Zmíněný právní nástroj podpory vymezené oblasti nebo nástroje vzdělávání jsou v soudobém pojetí školství čím dál častěji považovány za shodné s rezervním financováním běžných činností školy. Příkladem



mohou být rozvojové programy zaměřené na vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním. Právě tyto dvě výše uvedená hlediska bývají v oblastech normativního financování opomíjeny nebo zcela vyloučeny.

- Veřejné základní školy jsou si v současnosti vědomy toho, že pro svou další úspěšnou existenci je nutné nespolehat se jen na počet žáků, ale i brát zřetel na další zdroje financování. Není výjimkou, že ředitelé a učitelé základních škol participují na řadě tvořivých činností, podílejí se řešení otázek a potíží jejich školy nebo škol v jejich kraji. Z pohledu regionálního školství se však nedostává se k prodiskutování a zřetelnému určení dlouhodobých cílů rozvojových programů.

Předpoklad, že by MŠMT na základě právního předpisu pravidelně uveřejňovalo analýzy a úspěšnost už uskutečněných programů a s dostatečnou časovou rezervou předepsaným způsobem oznamovalo plánované rozvojové činnosti, by zajisté v této otázce přinesl právní jistotu

### ***7.3 Hodnocení záměru plánované reformy financování regionálního školství***

Významné pozitivum koncepčního záměru reformy financování regionálního školství spočívá v její existenci a vyvolání diskuze o problematických a nejistých místech současného systému normativního financování na žáka. Již ve zmíněném lze spatřovat velký krok vpřed. Alena Losová, radní Libereckého kraje pro školství, uvedla: „Vzhledem k tomu, že ministerstvo školství změnu financování dosud nikomu nepředstavilo, je těžké ji hodnotit. Všichni, kdo pracují ve školství, netrpělivě čekají na zveřejnění tohoto záměru. Co mě však zaráží, je termín zahájení změny 1. ledna 2014. Zatím nikdo neřekl jiné datum, ale vzhledem k tomu, že k reformě financování bude potřeba změnit zákony a vyhlášky, připadá mi tento termín nereálný.“<sup>46</sup>

Její slova potvrzují i mnou další oslovení pedagogičtí pracovníci, zejména ředitelé základních škol v Libereckém kraji.

---

<sup>46</sup> LOSOVÁ, Alena. Díky školským odborům jsem získala nejen znalosti, ale i schopnost komunikovat. Školství, 2013, roč. 21, č. 2, s. 4. ISSN 0862-9641.

Tato diplomová práce je dokončována v době, kdy reforma financování regionálního školství byla pozastavena s odůvodněním, že parametry původní reformy byly nastaveny na ekonomický rámec, který vycházel z programového prohlášení vlády z r. 2010.

„Vzhledem k ekonomickému vývoji v ČR, který vyústil ve vázání finančních prostředků v letošním roce a nepochybně ovlivní výhled i na příští roky, bylo nutné kritéria reformy přizpůsobit realitě.“<sup>47</sup>

S ohledem na uvedené nelze v tuto chvíli samotnou koncepci reformy (nastíněnou v kapitole šesté) hodnotit. Z dostupných informací nelze vyvodit závěry, stejně tak chybí analýzy dopadů zavedení reformy financování. Věřím, že otevřená komunikace s kraji, s asociacemi, místními samosprávami, odbory a dalšími partnery povede k všeobecnému přijímání změn.

---

<sup>47</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Reforma financování RgŠ je pozastavena. [online]. [cit. 20. února 2013]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/reforma-financovani-rgs-je-pozastavena>.

## 8 Návrhy „*de lege ferenda*“

Současný systém kombinovaného modelu financování regionálního školství se jeví a představuje již od svých počátků jako životaschopný. Ve svých návrzích budu vycházet ze soudobé, doposud platné úpravy financování.

Základní doporučení pro financování této oblasti spatřuji v následujícím řešení nedostatků – dosud převažující normativní způsob financování škol, zejména základních, obohatit o výslovně legislativně definovanou zásadu, resp. pravidlo programového alokování finančních zdrojů. Navrhované by mohlo vyvážit fakt, že velká část rozhodovacích oprávnění byla svěřena zřizovateli nebo přímo školám, kdy současně při výkonové metodě MŠMT dává finance na jím neovlivnitelný okruh činností. Současně by doplnění programového financování představovala kompenzaci značně malé pravomoci v oblasti vzniku nových škol a jejich zápisu do školského rejstříku.

Problematika poskytování finančních prostředků žákům se sociálním znevýhodněním zasluhuje, dle mého, další návrh na vhodnou změnu. Určité řešení by mohlo představovat jejich zapracování do vyhlášky o krajských normativech. Navrhují zapracovat také zohlednění potřeb žáků vyžadujících inkluzivní přístup. Dále v rámci podpory rovných šancí ve vzdělání zohlednit finanční nároky na asistenty pedagogů. Vycházím zde z předpokladu, že uvedené finanční prostředky jsou v současnosti zahrnuty pouze do rozvojových programů a myšlenky, že finanční prostředky vložené do preventivní práce s žáky takto znevýhodněných se jeví jako smysluplně investované.

Vzhledem k tomu, že ONIV představuje v rozpočtu regionálního školství položku, ve které se dlouhodobě objem finančních prostředků stále snižoval, s výjimkou letošního roku,<sup>48</sup> navrhuji v rámci normativní metody financování legislativní úpravy výpočtového vzorce krajského normativu, kdy ukazatel průměrné roční výše ONIV bude stanoven ve výši alespoň 90% průměrných hodnot dosažených v průběhu uplynulého kalendářního roku nebo z hodnot určeným krajským úřadem v uplynulém kalendářním roce.

K samotným návrhům „*de lege ferenda*“ je přínosné zmínit organizování tzv. „Národních kulatých stolů“ představující diskuzi pedagogické veřejnosti, laické veřejnosti, odborů, zaměstnavatelů, politiků i rodičů na půdě senátu

---

<sup>48</sup> ŠVANCAR, Radmil. Nemocenská z ONIV je problém. Učitel'ské noviny, 2013, roč. 116, č. 3, s. 7. ISSN 0139-5718.

věnovanou školským tématům, kterých by se v měsíci dubnu měla zúčastnit i delegace finských pedagogů.

Dle Pirhonenové et. al.<sup>49</sup> je financování primárního a nižšího sekundárního vzdělávání ve Finsku, jehož systém je považován za nejefektivnější, vymezeno zákonem o finančním zabezpečení vzdělávání a kultury. Vzhledem k tomu, že finský model financování primárního a nižšího sekundárního vzdělávání je založen obdobně jako v ČR na vícezdrojovém financování, kdy finanční zdroje školám plynou jak z veřejných, tak soukromých prostředků, a v porovnání se všemi státy *OECD*<sup>50</sup> dává do školství jen průměrné finanční prostředky, představuje v současné době pro Českou republiku vzor.

Jak je uvedeno v dokumentu *OECD*<sup>51</sup> lze shodu a vnímání Finska jako vzoru spatřovat i ve velmi podobné historii a ekonomické situaci, ve které se Finsko obdobně jako Česká republika ocitlo. Reforma vzdělávacího systému odstartovala ve Finsku v 70. letech. Systém centrálního plánování a hierarchického systému doprovázený ekonomickým kolapsem na začátku 90. let byl vystřídán decentralizovanou formou řízení, kdy moc rozhodování byla v rámci této decentralizace dána do rukou místních orgánů.

K zamyšlení a k diskuzi by mohly vést taktéž skutečnosti, že Finsko v rámci své zákonné úpravy financování školství dokázalo nalézt např. prostředky zajišťující finským žákům dopravu zdarma (oproti České republice, která navrhuje zrušení slev na žakovské a studentské jízdné), žáci základních a středních škol mají zdarma rovněž obědy. Nezaměřují se na výsledky *PISA*<sup>52</sup>, *TIMS*<sup>53</sup> a *PIRLS*<sup>54</sup>, přesto v nich žáci dosahují výrazných výsledků. Síť základních

---

<sup>49</sup> PIRHONEN, Eeva-Riitta, et. al.: *Improving School Leadership, Finland*. Finland: Ministry of Education, 2007. 56 s. ISBN 978-952-485-357-6.

<sup>50</sup> z angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj*.

<sup>51</sup> SCHOOL LEADERSHIP FOR SYSTEMIC IMPROVEMENT IN FINLAND. A case study report for the OECD activity Improving school leadership. [online]. [cit. 24. března 2013]. Dostupné z: <http://www.bestlibrary.org/files/school-leadership-for-systematic-improvement-in-finland.pdf>

<sup>52</sup> z angl. *Programme for International Student Assessment - Program pro mezinárodní hodnocení žáků, jehož cíl spočívá v opakovaném zjišťování výsledků patnáctiletých žáků různých zemí v oblasti čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti*.

<sup>53</sup> z angl. *Trends in International Mathematics and Science Study – Trendy v mezinárodním výzkumu matematického a přírodovědného vzdělávání*

<sup>54</sup> z angl. *Progress in International Reading Literacy Study – Pokrok v mezinárodním výzkumu čtenářské gramotnosti*.

škol, zejména prvostupňových, je ve Finsku velmi rozvětvená, dostupná pro každého.<sup>55</sup>

S ohledem na výše uvedené navrhuji jednak rozšíření garance sítě veřejných škol a přísnější formu regulace škol soukromých, tvořící pouze doplněk nabídky státu, ale i vytvoření projektů vztahujících se k možnostem finančních příspěvků pro zajištění dopravy a stravy žákům základních škol.

---

<sup>55</sup> CHLÁDEK, Marcel. České školství je děravý kbelík, do kterého lijeme peníze. Učitelské noviny, 2013, roč. 116, č. 11, s. 9. ISSN 0139-5718.

## Summary

This diploma work is dedicated to the financing of regional education with a focus on the analysis of the financing of primary schools. It covers important legislative, systemic and quantitative changes in the primary secondary education and it describes the main problems.

The work is divided into eight parts. The first part of the thesis is devoted to the definition of basic terms relating to financing of the education system as one of the public goods. The second part is dealing with the legal status of primary schools and educational institutions. Next, there is a section describing the history of the financing of regional education system after 1989 with emphasis on the law regulation of the current system of funding emphasising the significant public administration reforms.

The core of this diploma work is formed by an analysis of the current funding of education system, with a focus on the legal aspects and evaluation of the proposed project of financing of regional education system. The issue of the impact of financing provided by European Union operational programs is not forgotten, too.

Valuable input is presented by opinions and ideas stemming from numerous discussions with teaching staff from both the education and the field of public administration. The final part of the diploma work is devoted to my own proposals "de lege ferenda" processed with regard to foreign law regulation of the financing of primary school education, namely the Finnish system of financing of primary education.

## Závěr

Diplomová práce se zabývala problematikou financování regionálního školství se zaměřením na analýzu financování základních škol. Jejím cílem bylo analyzovat současný systém financování školství, a to s důrazem na právní aspekty a zhodnocení navrhovaného záměru financování regionálního školství, zachytit významné legislativní, systémové a kvantitativní změny v odvětví primárního sekundárního vzdělávání a vystihnout hlavní problémové oblasti.

Oblast financování školství je velmi dynamická a neustále rozvíjející se oblast veřejné správy, proto se hlavním zdrojem informací stala nejen četná knižní a časopisecká literatura, právní předpisy a internetové zdroje, ale i myšlenky a názory plynoucí z četných diskuzí s pedagogickými pracovníky jak z oblastí školství, tak z oblasti veřejné správy.

Obsahovým základem diplomové práce bylo vypracování analýzy samotného současného financování školství, a to s důrazem na právní aspekty a zhodnocení navrhovaného záměru financování regionálního školství. Opomenuta nebyla ani problematika vlivu financí plynoucí z operačních programů Evropské unie. S ohledem na zahraniční úpravu financování základního školství, a to zejména ve Finsku, jehož systém je považován za jeden z nejefektivnějších, byly v závěru diplomové práce navrženy návrhy „*de lege ferenda*“.

Tato diplomová práce je dokončována v době, kdy je systém financování regionálního školství založený na kombinaci výkonového (normativního) a programového financování regionálního školství ze státního rozpočtu a z rozpočtu se zásadním způsobem nemění a je shodný s předchozími lety.

Vzhledem k tomu, že realitou dnešních dnů jsou neustále se měnící návrhy na změny systému financování regionálního školství, které vyvolávají nesčetné diskuze nad kladnými a zápornými stránkami současného i dosud nedefinovanému navrhovanému systému, zůstává toto téma stále velmi aktuální. Nelze tak ani odpovědět na otázku, zda současná nebo navrhovaná legislativně zakotvená pravidla jsou v souladu s požadavky optimálního ekonomického systému financování školství zahrnující kvalitní vzdělávání, či nikoli. Věřím ovšem, že otevřená komunikace s kraji, asociacemi, místními samosprávami, odbory a dalšími partnery včetně těch zahraničních povede k všeobecnému a prospěšnému přijímání změn.

Práce přispěla nejen k samotnému zorientování se v uvedené problematice, její analýze a zhodnocení, ale vedla také k závěru, že financování a finanční hospodaření v oblasti školství je upraveno širokou, složitou a často nepřehlednou a nejednoznačnou legislativou. Od vedoucích pracovníků tato problematika vyžaduje nejen znalost právních předpisů, ale i velké množství energie, často na úkor plnění hlavních cílů při řízení školských subjektů.



# Seznam použité literatury

## Knižní literatura

### a) Česká

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka; JANÁK, Jan; DOBEŠ, Jan: Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost. Praha: Lidové noviny, 2007. s. 481. ISBN: 978-80-7106-906-5.

KADEČKA, Stanislav, et. al.: Základy správního práva pro ekonomy. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 220 s. ISBN 80-210-3050-X.

KALHOUS, Zdeněk; OBST, Otto et. al.: Školní didaktika. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 447 s. ISBN: 80-7178-253-X.

KATZOVÁ, Pavla.: Školský zákon: komentář. Praha: Aspi, 2008. 800 s. ISBN: 978-80-7357-412-3.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY.: Národní program rozvoje vzdělání v České republice: Bílá kniha. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001. 98 s. ISBN 80-211-0372-8.

REKTOŘÍK, Jaroslav et. al.: Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 309 s. ISBN 978-80-86929-29-3.

STRECKOVÁ, Yvonne et al.: Reforma veřejné správy a veřejných financí a faktory efektivnost rozvoje regionů, 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 197 s. ISBN 80-210-3074-7.

STRECKOVÁ, Yvonne; MALÝ, Ivan et. al.: Veřejná ekonomie pro školu a praxi. 1. vyd. Praha: Computer press, 1998. 214 s. ISBN 80-7226-112-6.

SVOBODA, Ivo; MARINČÁK, Miroslav.: Správní řízení a finance v životě školy. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, 69 s. ISBN: 978-80-244-1827-8.

VALENTA, Jiří.: Financování a rozpočet školy, 1.vyd. Karviná: Paris, 2004. 131 s. ISBN 80-239-2218-1.

VALENTA, Jiří.: Školské zákony: prováděcí předpisy s komentářem, 4. aktualiz. vyd. Olomouc: Anag, 2009. 798 s.

## **b) Cizojazyčná**

PIRHONEN, Eeva-Riitta, et. al.: Improving School Leadership, Finland. Finland: Ministry of Education, 2007. 56 s. ISBN 978-952-485-357-6.

## **Časopisecká literatura**

FRYČ, Jindřich. Jednotný normativ na žáka, to je jeden z cílů připravované změny financování regionálního školství. Školství, 2013, roč. 21, č. 1, s. 3. ISSN 0862-9641.

FRYČ, Jindřich. Reforma financování regionálního školství počítá s pevným oborovým normativem. Učitelství, 2013, roč. 116, č. 4, s. 14. ISSN 0139-5718.

CHLÁDEK, Marcel. České školství je děravý kbelík, do kterého lijeme peníze. Učitelství, 2013, roč. 116, č. 11, s. 9. ISSN 0139-5718.

LOSOVÁ, Alena. Díky školským odborům jsem získala nejen znalosti, ale i schopnost komunikovat. Školství, 2013, roč. 21, č. 2, s. 4. ISSN 0862-9641.

MATOUŠKOVÁ, Zdena. Krok první: Popis financování školství. Učitelství, 2010, roč. 113, č. 6, s. 15. ISSN 0139-5718.

ŠEDIVÁ, Olga. Rozpis rozpočtu regionálního školství 2013. Školství, 2013, roč. 21, č. 2, s. 3. ISSN 0862-9641.

ŠTIKOVÁ, Marcela. Obec a škola jsou jedno. Veřejná správa, 2013, roč. 23, č. 4, s. 12. ISSN 1213-6581.

ŠVANCAR, Radmil. Nemocenská z ONIV je problém. Učitelství, 2013, roč. 116, č. 3, s. 7. ISSN 0139-5718.

## Ostatní

### a) Česká

EUROPEAN COMMISSION, EACEA. Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010. [online]. Česká republika: Eurybase, 2012.[cit. 17. února 2013]. Dostupné na: [http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase\\_full\\_reports/CZ\\_CS.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf)

FINANCOVÁNÍ ZÁKLADNÍCH UMĚLECKÝCH ŠKOL. Dobeš chce ušetřit 7 miliard, základní umělecké školy se bojí zániku... [online]. [cit. 3. března 2013]. Dostupné na: <http://finance.penize.greenpiss.cz/tema/financovani-zakladnich-umeleckych-skol/>

INFORMAČNÍ A VZDĚLÁVACÍ PORTÁL LIBERECKÉHO KRAJE. Metodické materiály. [online]. [cit. 20. prosince 2012]. Dostupné na: <http://www.edulk.cz/Metodiky.aspx>

KRAJSKÝ ÚŘAD LIBERECKÉHO KRAJE. Krajská metodika rozpisu přímých výdajů právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení zřizovaných obcemi a kraje pro rok 2012. [online]. [cit. 10. ledna 2012]. Dostupné na: <http://www.edulk.cz/LinkClick.aspx?fileticket=oWTvC-lk17o%3D>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Analýza současného systému financování školství. [online]. [cit. 3. března 2013]. Dostupné na: [www.ucitelskenoviny.cz/.../analyza\\_financovani\\_skolstvi-msmt\\_2010](http://www.ucitelskenoviny.cz/.../analyza_financovani_skolstvi-msmt_2010)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Konceptní záměr reformy systému financování regionálního školství. [online]. [cit. 1. března 2013]. Dostupné na: [www.msmt.cz/file/18871\\_1\\_1/](http://www.msmt.cz/file/18871_1_1/)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Materiál MŠMT čj. 39 240/2011-26: Principy normativního rozpisu rozpočtu a normativní rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2012 v úrovni MŠMT – KÚ. [online]. [cit. 10. listopadu 2012]. Dostupné na: [www.msmt.cz/file/19776\\_1\\_1/](http://www.msmt.cz/file/19776_1_1/)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Materiál MŠMT čj. 51318/2012-200: Principy normativního rozpisu rozpočtu a normativní rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2013. [online]. [cit. 1. března 2013]. Dostupné na: [www.msmt.cz/file/26390\\_1\\_1/](http://www.msmt.cz/file/26390_1_1/)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Normativy soukromých škol na rok 2012. [online]. [cit. 23. února 2013]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/normativy-soukromych-skol-na-rok-2012>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Porovnání krajských normativů mzdových prostředků a ostatních neinvestičních výdajů stanovených jednotlivými krajskými úřady v roce 2011. [online]. [cit. 10. listopadu 2012]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/porovnani-krajskych-normativu-mzdovych-prostredku-a?highlightWords=porovn%C3%A1n%C3%AD+krajsk%C3%BDch+normativ%C3%A1>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Reforma financování RgŠ je pozastavena. [online]. [cit. 20. února 2013]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/reforma-financovani-rgs-je-pozastavena>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Rozvojové programy pro rok 2013. [online]. [cit. 20. prosince 2012]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/rozvojove-programy-pro-rok-2013>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Zpráva ministerstva financí České republiky pro finanční orgány obcí a krajů. [online]. [cit. 23. února 2013]. Dostupné na: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zpravymf.html?year=2012>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Zpráva o vývoji českého regionálního školství od listopadu 1989 [online]. [cit. 11. prosince 2012]. Dostupné na: [www.msmt.cz/file/8254\\_1\\_1/download/](http://www.msmt.cz/file/8254_1_1/download/)

ŘÍDÍCÍ ORGÁN OP VK. Příručka pro základní školy – žadatele a příjemce 1.4. operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost. [online]. [cit. 2. března 2013]. Dostupné na: [www.msmt.cz/file/13326\\_1\\_1/](http://www.msmt.cz/file/13326_1_1/)

ÚSTAV PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ. Tematicky zaměřené statistiky a podkladová data: Základní školy. [online]. [cit. 17. února 2013]. Dostupné na: <http://www.uiv.cz/clanek/445/1803%3E>

## **b) Cizojazyčná**

SCHOOL LEADERSHIP FOR SYSTEMIC IMPROVEMENT IN FINLAND. A case study report for the OECD activity Improving school leadership. [online]. [cit. 24. března 2013]. Dostupné z: <http://www.bestlibrary.org/files/school-leadership-for-systematic-improvement-in-finland.pdf>

## Seznam tabulek a grafů

### Tabulky

Tab. č. 1 - Počet škol reg. školství - dělení podle zřizovatele - ZŠ, 1. stupeň.....	19
Tab. č. 2 - Počet škol reg. školství - dělení podle zřizovatele - ZŠ, 2. stupeň.....	19
Tab. č. 3 - Republikové normativy stanovené pro rok 2012 .....	33
Tab. č. 4 - Republikové normativy 2013 .....	33

### Grafy

Graf č. 1 - Mzdové výdaje na 1 žáka v jednotlivých krajích v roce 2011.....	34
---	----

# Příloha č. 1: Vzdělávací soustava České republiky v roce 2009/10

